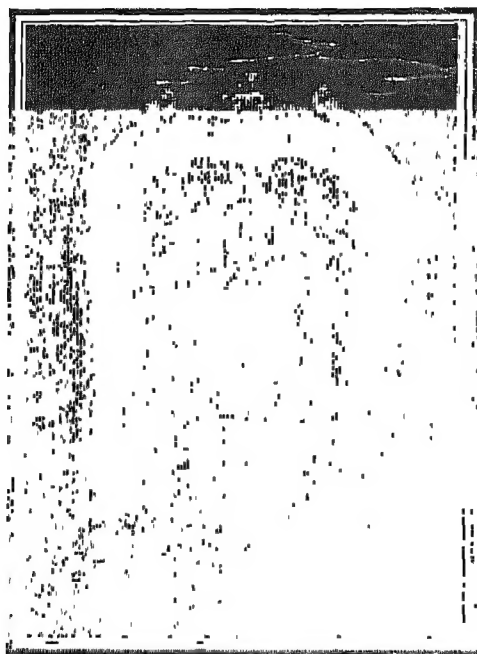


అష్టనవతి త్రివిధాలాజిచక్రార్థ



కృతికర్త

మొండా చిన సీతారామయ్య ఎమ్.వి.

ఆంధ్రోపన్యాసకుడు (రిటైర్డు)

ధవళేశ్వరము.

శ్రీరస్తు

ఓం శ్రీకృష్ణ పరబ్రహ్మణేనమః

ఓం నమో వాసుదేవాయ

ఓం నమో నారాయణాయ

ఓం నమో వేంకటేశాయ

ఓం నమో బాలబాలాజి దేవాయ

ఆప్సనపల్లి

— ౧౯౩౭ —



శ్రీకరంజులు సంసార సింధుతార
కములు సంతోష సంవర్ధకములు వృజిన
విపిన వీతిహోత్రములు శ్రీవేంకటేశ
చరణ రాజీవములు మాకు శరణ మగుత.

THIS BOOK IS PUBLISHED WITH THE FINANCIAL
ASSISTANCE OF TIRUMALA TIRUPATI DEVASTHANAMS
UNDER THEIR SCHEME "AID TO PUBLISH RELIGIOUS BOOKS"

కృతిక్షు

మొండా చిన సీతారామయ్య ఎమ్.ఎ.

ఆంధ్రోపన్యాసకుడు (రిటైర్డు)
ధవళేశ్వరము.

ప్రథమ ముద్రణ : మార్చి 1997

ప్రతులు : 750

సర్వస్వామ్యములు : కృతికర్తవి

మూల్యము . రు. 30-00/ ల

ముద్రణ :

విజయశ్రీ ప్రెస్

కందకం రోడ్డు రాజమహేంద్రవరము - 1.

ప్రాప్తిస్థానము :-

మెండా చిన సీతారామయ్య, ఎమ్.ఏ.

తెలుగు లెక్చరర్ (రిటైర్డు)

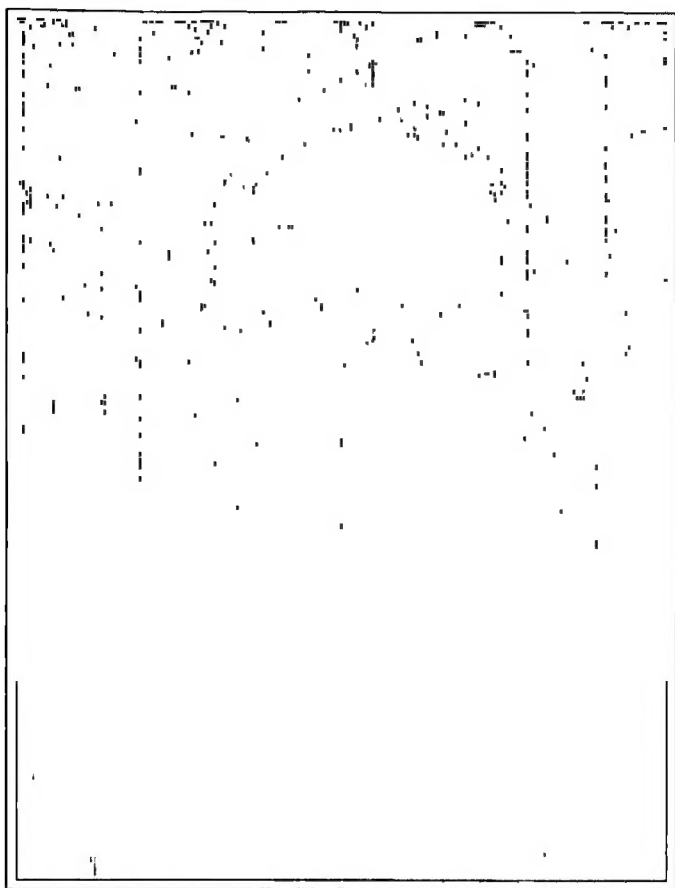
'శ్రీనికేతన్' సాధనాలవారి వీధి

ధవళేశ్వరము - 533 125

తూర్పుగోదావరి జిల్లా.



కృతిభర్త



ಕೃತಿಗಳು

జ్ఞానబ్రహ్మ, ఆర్షవిద్యావాదస్పతి

శ్రీశ్రీశ్రీ స్వామి సుందరచైతన్యానంద

ధవళేశ్వరము

-: ప్రహర్యోక్తి :-

“ ఏకః స్వాదు న భుంజీత ”

రుచిగల పదార్థమును ఒకరే భుజించకూడదు అని ఆర్యోక్తి. పుణ్యఫలవిశేషంగా లభించిన భవ్యకవితావేశాన్ని, దివ్యభగవద్దార్తిని పడుగురితో పంచుకోవాలని మహర్షుల హితోక్తి. సూక్తి స్ఫూర్తి నిచ్చినపుడే బ్రతుకులోదీప్తి. ఈవిధమైనదీప్తి చైతన్యంలో నిండుగ, దండిగ తడిసిన వారే శ్రీ మెండా చినసీతారామయ్య.

అధ్యాపకవృత్తిని విరమించి ఆధ్యాత్మికప్రవృత్తిలో రమిస్తున్న శ్రీమెండా రసాస్థితములైన పద్యములను రచించుటలో ఎగురవేసిన జెండా. పద్యవిద్యలో ఆరితేరిన సీతారామయ్యగారు విద్వన్మనోహరంగా, ఉన్నత భావస్ఫూర్తకంగా రచించిన పద్యకావ్యమే ఈ “బాలబాలాజీ చతుశ్శతీ”. భగవత్కృపావిశేషంతో సాగిన భావతరంగ ప్రవహి.

ఇదొక దివ్యమైన ఆరాధన, అందించేవాడు ‘చిన్ సీతారామయ్య’ అందుకొనేవాడు ‘బాల’ బాలాజీ. ఒకవిధంగా చెప్పాలంటే ఇదొక బాలకాండ. పిల్లలబాట. నిష్కల్మషమైన పాట. నిరాడంబరమైనపాట. గ్రంథ నామమువలె గ్రంథవిషయంలో కూడ సుస్పష్టంగా ద్యోతకమవుతుంది ప్రహ్లాద బాలభక్త్యావేశం.

చిన్నిబిడ్డడు తప్పులు చేసేనేని

తండ్రి మన్నించు భంగి సంతతమునేను

జేయు దోషవ్రజము నుపేక్షింపుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

అని 291 వ పద్యములో అరపై (60) నిండిన సీతారామయ్య శూన్యాన్ని తొలగించుకొని, పద్మజైశ్వర్య సంపన్నుడైన కళ్యాణ శ్రీనివాసుని ఆరురుక్తువై అర్థించాడు. ఆరాధించాడు.

అమ్మకంకాని వస్తువులను తయారుచేయుటకు ఎవ్వరూ ముందుకురారు. పద్యకవితావైభవము తెరమరుగవుతున్న రోజులివి. వచన, గేయరచనలప్రాముఖ్యము పెరిగి, పద్యప్రాభవము సన్నగిల్లుతున్న ఈ రోజుల్లో మెత్తదనాన్ని సంతరించుకొని నాల్కలపై నిలిచే పద్యాలకు అమ్మకం తగ్గదని సమ్మకమున్నవ్యక్తి శ్రీసీతారామయ్య. పద్యవిద్యకు కావలసిన పాటవమంతా ఈ కవికి కలదని ఋజువు చేస్తుంది. ఈ చతుశ్శతి మచ్చుకు ఒక మాణిక్యమును చూడండి.

కనకమయచేల! ముకురసంకాశరమ్య
భాసురకపోల! గాయక భక్త గాన
లోల! కాయకాంతి జితేంద్ర సీలజాల!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

కవికి ప్రధానంగా ఉండవలసిన లక్షణాలు రెండు. అవి (1) శక్తి (2) వ్యుత్పత్తి. వస్తువును ఎన్నుకోవడం ఇక్కడ శక్తి అయితే, ఎన్నుకొనిన విషయానికి శబ్దార్థాలనురసవత్తరంగానమకూర్చి వింగడించడం వ్యుత్పత్తి. ఈరెండు సమతూకంలో సమరసమైనపుడు కవిత రసస్ఫూర్తితో రంజిల్లడమేగాక ధ్వన్యాత్మకంగా శోభిస్తుంది. ఇక్కడే కవిత. ప్రియహిత కళ్యాణాత్మక కావ్యంగా గోచరిస్తుంది.

ప్రియమైనమాట హితం కాకపోవచ్చు. హితమైనమాట ప్రియంగా తోచకపోవచ్చు. ఈ రెండూ కలిస్తేనే సుకవితాదర్శనం.

హితం మనోహారి చ దుర్లభంవచః ఈరెండూ దుర్లభము లని పెద్దలమాట కానీ సీతారామయ్యకు ఆ రెండూ సులభంగా దొరికాయి లేకపోతే, ఈ పద్యమెలా వస్తుంది.

షడ్రసోపితమైన భోజనమునీకుఁ
గూర్చఁగా లేనుగాని, నాకూర్మివంట
కంబుఁదినిపింతు భక్తిదుగ్ధంబుతోడ
బాలబాలాజి! అప్పనవల్లిదేవ!

భక్తిని వ్యక్తముచేయు ఈ కావ్యము హితమైనది. శిరీష సుకుమారములైన పద్యసుమములతో తయారైన ఈ స్ఫురణోజ్జ్వల భావరత్నమాలిక ప్రియాతిప్రియంగా గోచరిస్తూఉండడం గొప్పవిశేషం.

ప్రియాన్ని కోరేవారికి పీరిపద్యములు ఉత్తుంగతరంగాలు. హితాన్ని చూచేవారికి సాగరాంతర్గతమైన అణిముత్యాలు.

ఈప్రపంచంలో జరిగేదంతా నాటకం. వీక్షించుటే మనపాటవం నీరు లోతుగా ఉంటే నావ సుఖంగా పయనిస్తుంది. భావగాంభీర్యము గల వానికి బ్రతుకు శుభంగా సాగుతుంది. ఇదంతా భక్తితోనే సాధ్యపడుతుంది. అందుచేతనే నారదమునీంద్రుడు భక్తిసూత్రాలలో

త్రిసత్యస్య భక్తిరేవ గరీయసీ భక్తిరేవ గరీయసీ

త్రికాలములలో మార్పునెరుగని భగవంతుని యందుగల భక్తియే శ్రేష్ఠమైనది. అని తెలిపినాడు.

బ్రతుకులోని సంపదలన్నీ నీటి బుడగలే. మానవునికి నేడు,న్నదిరేపు ఉంటుందని చెప్పలేము. నేటిని వినియోగించు కొన్న వాడే మేటిగా నిలుస్తాడు. సాటిలేని వాడనిపించుకుంటాడు. నేటినిబోగొట్టుకుంటే అన్యాయంగా ఏటికి ఆహుతి అవుతాడు.

భవసాగరము అగాధమైనది. దానిలోతును కనుగొన్న వారు లేరు. అదోకమాయాజాలము. భయంకరమైన సుడిగుండము, భగవచ్చ

రణార్నిందమును ఆశ్రయించుట కన్నా దానినుండి బయట పడుటకు మరొక మార్గము లేదు.

సంసారార్ణవ మన్నానం విషయాక్రాంతచేతసామ్!

విష్ణుపోతం వినానాన్యత్కించి దస్తి పరాయణమ్!"

విషయసంగర్గదోషయుతమైన మనసును కలిగి సంసార సాగరములో మునిగిపోవువారికి భగవద్భక్తి అనెడి నావతప్ప, దానిని దాటుటకు మరొక ఉపాయములేదు. అందుచేతనే

భక్తిరేవ పరమార్థదాయినీ భక్తిరేవ భవరోగనాశినీ

“పరమాత్మ సంబంధమైన జ్ఞానమును అనుగ్రహించేది, భవరోగాన్ని నశింప చేసేది భక్తి ఒక్కటే” అని శాస్త్రప్రబోధము.

ముక్తి మార్గములలో శ్రేష్ఠమైన భక్తిని జనావళి హృదయ క్షేత్రాలలో నిక్షిప్తంచేసే కావ్యాన్ని రచించిన సీతారామయ్యగారు ధన్యులు.

ఈ భక్తిపద్యాల పొత్తములో భక్తితోపాటు భావసామ్యత, మానవతాస్పృహ సామాజికస్పృహన చోటుచేసుకొని ఉండడం గమనార్హం.

“అప్పనపల్లి బాలాబాలాజి చతుశ్శతి” అనెడి ఈపద్యకావ్యము లలితమైన శైలిలో రచింపబడిన ఉత్తమ గ్రంథము అని నా అభిప్రాయము.

భక్తి భావయుతమైన ఇట్టి మహత్తర కృతులను మరిన్ని రచించి మానవాళికి మహాపకారం చేయగలరనే ఆకాంక్షతో శ్రీ చినసీతారామయ్యను అభినందిస్తూ ఆశీర్వాదిస్తున్నాను.

ఆశ్రమం

బుధజన విధేయుడు

7-12-95

స్వామి సుందర చైతన్యనాథ

శ్రీ మద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాద్యులు

ఉభయవేదంతాచార్య పీఠాధిపతులు,

వేదవిశ్వవిద్యాలయ స్థాపకులు,

శ్రీమత్పరచహంస పరివ్రాజకాచార్యులు

శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ

రామానుజ చిన్నజీయర్ స్వామిజీవారి

రాజమహేంద్రవరము.

4-1-88

అనంగమా భాషణము

శ్రీమతే నారాయణాయనమః

అనేక మంగళా శాసనములతో శ్రీమాన్ మెండా సీతారామయ్య గారు వ్రాసిన 'అప్పనపల్లిదేవ' చతుశ్శతీ చూచినాము భాషబాగున్నది. భావము ధర్మము. భాషాకావ్యచ్ఛందో లక్షణములు ఏమియూకొరత పడలేదు. కవిత పూర్వజన్మ సుకృతముచేత అలవడుచుండును. శక్తి, నిపుణత, అభ్యాసములచే అవి వన్నెకెక్కును. కళలన్నియు సహజముగా రావలసినవియేకాని ఆహార్యములుకావు.

శ్రీమాన్ సీతారామయ్యగారు తెలుగులో M.A. పట్టాను అందుకొన్నారు. సంస్కృతమున గట్టి పరిచయము ఉన్నవారు. ఉభయ భాషావాఙ్మయములలోతులు తెలిసినవారు. విషయమువారు చెబితే కాక వారి గ్రంథపరిశీలనముద్వారా మాకు కలిగిన అభిప్రాయము. వారి శ్రీవేంకటేశ సుప్రభాతానువాదమునూ పరిశీలించితిమి. భగవంతుడు ఇచ్చిన ఈ కవితా కళను శ్రీమాన్ సీతారామయ్యగారు భగవంతుని స్వరూప రూప, గుణ, విభూతులను లోకమునకు విశద. పరచ ప్రయత్నించిరి. వీరి ప్రయత్నము మాకు మిక్కిలి ప్రమోదమును కల్గించినది. వారింకను ఇట్టిగ్రంథములను రచించ గల్గినశక్తి యుక్తులను ఆయురారోగ్యాదులను ఆ కలియుగదైవము శ్రీవేంకటేశ్వరుడు ప్రసాదించుగాక!

చిన్నజీయరుస్వామి

ప్రవచన శిరోమణి: శ్రీ ఉ. వే. ప్ర

శ్రీమాన్ శ్రీ భాష్యం అప్పలాచార్యులు

అమోద ప్రకాశము

శ్రీ మెండా చినసీతారామయ్యగారి జీవితము ధన్యమగునట్లు శ్రీఅప్పనవల్లి బాలబాలాజీ తనయనుగ్రహమునువారిపై ప్రసరింపజేసి తనపై చతుశ్శక్తి పల్కించినాడు. జన్మాంతరసుకృత పరిపాకముచే కవిత్వమబ్బినను భగవదనుగ్రహము లేనిదే భక్తికలుగదు. మనగొని రేగుపండ్లకును మౌక్తికముల్ వెలవోసినట్లు, తమ కవిత్వమును భగవదీతరములకు వినియోగింపకుండుట మహాభాగ్యము. భగవత్కథల యందు రుచికల్గి వాక్కును నద్వినియోగ పరచు కొనిన పుణ్యశాలి శ్రీ సీతారామయ్యగారు.

“యే యథామాంప్రపద్యంతే తాంస్తథైవ భజామ్యహమ్ ”

అని నాడు భగవానుడు. నిర్గుణమగుబ్రహ్మమే నగుణము సాకారమునై రామకృష్ణాది రూపములతో వెలసి అంతర్యామియై ఉపాస్యమై అర్చా మూర్తియై సర్వజనసంసేవ్యమైనది. పూర్ణమైన తత్త్వమే సులభమైనది. ఆ అర్చామూర్తి నే సేవించి తరించినారు మన పూర్వులు. ఆ మార్గము ననే శ్రీ సీతారామయ్య పావనగౌతమీ తీరవాసియగు శ్రీ బాలాజీని తమ కృతిపుష్పములతో అర్చించినారు.

భక్తి సహజముగా రావలెను. కవిత్వముకూడ సహజమై దానితో చేరినచో బంగారమునకు పరిమళమబ్బినట్లే. వీరి కవితా ధార సహజము. ఎచ్చటను అతుకు కనబడదు. నడకలో ధారాళత కన్పట్టును. అదే వారి మానసిక భావనా వైశద్యమునకు నిదర్శనము.

సంస్కృత సమాసము నడచునపుడు కుంటు పడకుండ తీగ సాగినట్లు సాగుట చాల మనోహరము.

దైత్యసందోహకాంతార దావదహన :

దురిత సంతమనచ్చటాద్యుమణితేజ!

అనునవి ప్రసన్న గంభీరమధురములు

భక్తి ఫలమును కోరదు. విశ్రమించదు. మరొక వైపు పోనిచ్చ గింపదు. కులశేఖరులు మానస రాజహంసమును కృష్ణపదపంకజ పంజ రాంతరమున బంధింప ప్రార్థించినారు. సీతారామయ్యగారు తమభక్తి దీపమారకుండ స్వామికరపుటాచ్చాదనము చేయగోరినారు.

ఎంతనిశ్చలమైన భక్తియో.

తనకొక ఫలమును కోరక స్వామికి తమ హృదయమున విశ్రాంతి కల్పంప యత్నించుట పరమభక్తి.

శ్రమము నొందితివేమొ శశ్వద్విలాస!

నృప్తిరక్షాభరంబు వహించినీవు

సేదదీను మొకింత నా చిత్తశయ్య

అని కోరినారు

కోరకుండుట మాత్రమే కాదు. కులశేఖరులు

“నాస్థాధర్మేనవసునిచయే” అనినట్లు

వలదు సురసద్మసౌఖ్యముల్ వలదుభోగ

భాగ్యవయము అనినారు. ఇదివైరాగ్యము.

అంతేకాదు

కోర్కెలను దీర్చుమని నిన్నుగోరబోను

సుంతదయజూప నిన్ను బ్రార్థింతు ననినారు

ఎంతటి అనన్యభక్తియో చూడుడు

జీవపరమాత్మల కుండు సరిబంధము నెఱుంగుటయే జ్ఞానసారము.

జీవుడను నేను పరమాత్మపీవు కింక

రుండనేను జగద్వల్లభుండవీవు

అని జ్ఞానము నావిష్కరించినారు.

వీరు కోరుకొనునవి అందరును కోరదగినవే
కర్మానుగుణముగ వచ్చువానిని కోరనక్కరలేదు
భగవదను గ్రహము చేతనే రావలసిన వానినేకోరినారు

“అత్మనిగ్రహశక్తి సత్కానురక్తి
విమలతరభక్తి, మధురోక్తి”

ఈ నాలుగు లభించుట ఎంతభాగ్యమోకదా:

సహజభక్తితో పల్కులు వచ్చుటచే యతులుప్రాసల కొఱకు
ప్రయాసపడక నురధునీ సన్నిభంగా సాగినది వీరి చతుశ్శక్తి.

భగవత్కృతాక్షప్రసారరుచి నెరింగిన మహనీయులు సీతారామయ్య
గారు. భగవద్దృష్టి పాతములోఉండే చల్లదనాన్ని

పండు వెన్నెలకంటె సౌపర్వనిమ్ను

గాజలముకంటె మిహికానగంబుకంటె

చల్లనైనదన్నారు. అనుభవించిన వారుకాని అవిష్కరించ లేని
భావమిది.

వీరిభక్తికి సంతసించి బాలాజీ వీరి

పెరటిలోన నీవులమాను వెలసినట్లు

వెలసినాడు: వెలిమొదవు చేరువకువచ్చి

నిలిచినట్లు నిలిచినాడు

జీవితము రిక్తము, వ్యర్థము కాకుండ కాపాడినాడు. ధన్యజీవ
నులు శ్రీసీతారామయ్యగారు. వీరు శ్రీనివాసకృపా పాత్రులై ఇంకను
సరసమధురభక్తిరసమయ కావ్యములను గ్రథించి ఆంధ్రలోకమును
ధన్యమొనర్చి వారుధన్యత నొందునట్లు అప్పనపల్లి బాలబాలాజి
అనుగ్రహించుగాక.

14-11-95

షీలానగర్, విశాఖట్టణం-12

—శ్రీ అప్పలాచార్యులు

వారతావార్య

డాక్టర్ జొన్నలగడ్డ మృత్యుంజయరావు

ఎం. ఏ. పి. హెచ్. డి.

వే-లి ప లు కు

ఇది శ్రీ మెండా చిన సీతారామయ్యగారి లేఖని నుండి జాలు వాటిన భక్తి కవితా ప్రవాహము. నన్ను గీత పద్యములలో సాగిన పద్యకవితా పూత గౌతమీస్రోతస్వినయే యిది.

శ్రీ సీతారామయ్యగారు నాకుఁ జిరకాలముగా నాప్రమిత్తులు. మాకుఁగలయా పరస్పరాత్మతయే వారు నన్నుఁ దమ యీ మహాకావ్యమునకుఁ బీఠిక వ్రాయమనుటకును, నేను వ్రాయుటకును గారణము.

వీరిది వఱకెన్నియో కావ్య ఖండికలను రచించి 'తేనెవాఁక'లను సార్థక నామముతోఁ బ్రచురించియుండిరి. ఇటీవల వయోధర్మమును బట్టి సహజముగా నేర్పడు నాధ్యాత్మిక భావనంపదతోఁ దిరుమల వాసుని సుప్రభాతమును దేటు గీతులలో నాంధ్రీకరించి శ్రీవారి పాద పద్యములకే సమర్పించి యుండిరి. ఇప్పు డప్పన పల్లిలో వేంచేసి యున్న శ్రీబాల బాలాజీ స్వామివారి శ్రీచరణార విందముల విమల భక్తి పురస్కరముగా సమర్పించిన మలిపుష్పమిది.

ఈ చతుశ్శతిలో నే పద్యమును బట్టి చూచినను వీరి వినిర్మల భక్తిరసము తొనికిసలాడు చుండును. వీరి హృదయమెంత మధురమో, వీరి కవితాశయ్యయునంత మధురము అది యెంత నిర్దుష్టమో యిదియు నంత దోషవర్జితము.

అది యెంత ప్రసన్నమో, యిదియు నంత ప్రసాదగుణభాసురము. పద్య శిల్పమెఱిగిన నిపుణులు పీరు.

వీరి సమాసములు కమ్మచ్చున లాగిన బంగారుదీగలవలె
మనోహరముగా సాగును. మచ్చునకుఁ గొన్ని

కనకమయచేల ! ముకురసంకాశరమ్య
భాసురకపోల ! గాయక భక్తగాన
లోల ! కాయకాంతి జితేంద్రనీలజాల !

ఈ పద్యము నందలి యంత్యానుప్రాసములప్రయత్న సిద్ధ
ములై యతిమనోహరములై పోతన్నగారి హృద్యపద్యశయ్యను
దలఁపించుచున్నవి.

యీ పద్యమును జూడుడు.

రామ ! రఘురామ ! జగదభిరామ ! దనుజ
రాజ దుర్వార గర్వవిరామ ! భవమ
హాభితారకనామ ! భద్రాద్రిధామ !

ఈ సమాసము లెంత లలితలలితములు. ఎంత యల్లముగా
సాగినవి ! అవి యల్లములై పఠనమాత్రమునఁ జాతకుల మనః
క్లేశములను దొలగించి హాయిని జేకూర్చునవిగా నున్నవి.

అంబురుహపత్రనేత్ర ! సంయమి వరేణ్య
మానసారామ చైత్ర ! రమా కళత్ర !
దురితవల్లీలవిత్ర ! సాధుజనమిత్ర !

ఇట్లెన్నియని యుదాహరించుట ! అపనికి దొరకొన్నచో
మొత్తము పద్యముల నన్నిటి నుదాహరింపవలసి యుండును.

వీరు సంస్కృత సమాసముల నెంత హృద్యముగా ఘటింతురో,
తెలుఁగు పలుకుబడులను గూడ నంత సద్యోహృదయ నైవేద్యముగా
ఘటింపగలరు. చూడుడు.

మిసిమి తొలికారు ముబ్బుల మేలమాడు
నీలదేహముతోడ మృమోల నిలిచి

కనుల విందొనగూర్పుము కాంక్షతీఱ
 పచ్చవిలుకాని తల్లికి బంటవలఁతి
 కొక్కరూపునఁ బొలయల్కఁ జక్కఁగిద్దు
 చతుర రసికునిగా నిన్ను స్తుతులొనర్తు
 కనులఁ గూరుకురాదు నెమ్మనము సతముఁ
 బ్రాణభీతిని నూయెల పగిదినుఁగు
 నెటులఁ గరుణించి ప్రోతువో యింకనన్ను
 పెరటిలోన నీవులమాను వెలసినట్లు
 వెలిమొదపు చేరువకు వచ్చి నిలిచి నట్లు
 ఎదురు దెబ్బలు తప్ప నాబ్రదుకులోన
 వీసమెత్తు సౌఖ్య మనుభవింప నైతి
 నుడుకుఁగన్నీరు దుడువ రావోయి వరద!

కొన్ని పద్యములు క్షీరసీర న్యాయమునఁ దత్సమాచ్ఛికపద
 మిశ్రములై వీరి యుభయ భాషా పాండితికి నికషములై యలరారు
 చుండును.

ఆశలను కందిరీగ లీ యంతరంగ
 కొటరము జొచ్చి నిరతమారాటపెట్ట
 శ్రమముఁ బొందెడు నాకు స్వాస్థ్యమ్మునిమ్ము
 ఆజవంజవ పాథోధి యందు మున్గి
 కొట్టు మిట్టాడు నన్నుఁ జీకొట్టుకుండఁ
 దావక కటాక్షనొకతోఁ గాపుమయ్య

శబ్దముపై వీరి కెంతటి యధికారము గలదో భావావిష్కరణ
 మునందును వీరి కంతటి నైపుణ్యము గలదు. పెక్కుపద్యము లుపమా
 రూపకాలంకార భూషితములై భావమరందమును సుకుమారము గాఁ
 జితల హృదయ పాత్రములకుఁ జూఱులిచ్చు చుండును.

ఎట్టి క్షేత్రములైన నిన్నెంచఁగానె
వెలుతురును జూచి చీకటి తొలఁగురీతిఁ
బంచ బంగాళమై వేగఁ బరుగుఁడియు

ఈ పద్యము నందలి యుపమ భగవత్స్మరణ మాత్రమున బక్తుల
క్షేత్రములు పటాపందలగు వేగమును నూచించుచున్నది.

చూపులు చికోరకంబులై చుట్టుమట్టి
యుష్మదీయాస్య చంద్రపీయూషపాన
పారవశ్యాన నిరతంబుఁ బర్వలెత్తు

ఇందలి రూపకము భగవద్దర్శన భాగ్య ప్రాప్తికై యీకవి పడు
తహతహను వ్యక్తీకరించుచున్నది.

నియమ బద్ధత నిన్ను ధ్యానింపలేను
స్పష్టముగ నీదు కీర్తనల్ పాడలేను
వేదశాస్త్రవైదుష్య మబ్బినది లేదు..
విదిత తీర్థ దర్శనము చుక్కెదురునాకు
ఎంతటి 'నిజాయితీ! ఏమి నిరహంకారత!

భగవంతుని మూర్తిని బరితలకు సాక్షాత్కరింపఁ జేయుటలో
వీరి యప్రతిమానప్రతిభావిశేషము తెలియుచున్నది. స్తోత్రలహరి
లోని యీ క్రింది పద్యమును దిలకింపుఁడు.

నీరదశక్రనీల రమణీయ తనూవిభవమ్ముతోడ, వి
స్ఫారవిలోచనాబ్జ విలసత్కరుణామధువృష్టితోడఁజాం
ద్రీరుచిరాభ సుందర వినిర్మల హాసముతోడ, భక్తమం
దార! ముకుంద! నీ మధురదర్శన భాగ్యమొసంగవేఁడెదన్

ఈ చతుశ్శతాబ్దిని వీరు స్తోత్రలహరి, శ్రీస్వామి సంకీర్తనము,
అప్పనపల్లి క్షేత్రవైభవము, ఆత్మ నివేదనము, శ్రీరామావతారలీలలు,
శ్రీకృష్ణావతారలీలలు సామాజికస్పృహ, దశావతారవర్ణనము!

కృత్రిక ర్ప్రనిషయాదికము, ఫలశ్రుత్యని దశవిధములుగా విభజించియున్నారు.

స్తోత్రలహరిలో భగవంతునితోఁ గొన్ని మాటలను ముఖముఖి పలుకుచు నిజమనోరథము నిట్లు నివేదించు కొనినారు.

నీవె మదీయ మానసవసీగుచిమన్మథు మూర్తివంచు సంభావనచేసి. మోహకర మంగళరూప! త్వదీయపాదసేవావిని బద్ధబుద్ధి ననవద్య సుఖప్రద ముక్తిభద్రదంతావళ కుంభపీఠి, సముదాత్ర గతిం జరియింప నెంచెదన్

సర్వముముక్తుజనసాధారణమైన కోరికయే యిది. దానిని జెప్పిన తీరులో నున్నది సొగసంతయు.

శ్రీస్వామి సంకీర్తనములో స్వామి ననేక విధములుగా సంబోధించుట కాన నగును ఎంత సంబోధించినను వీరికిఁ దృప్తిలేదు. అవి యన్నియు సంతృప్తాన విలసితములై, సమీచినాలంకారశోభితములై యలరారుచున్నవి. మచ్చునకుఁగొన్ని

శ్రుతి శిఖావతంస పవిత్ర సుందరాంఘ్రి
పల్లవద్వయ! ప్రణవరూప ప్రభావి
తాఖిలాండ కోటి ద్రుహితాండనివయ!

నిర్వికార నిరంజన నిర్వికల్ప
నిరుపమాన నిరామయ నిర్విశేష
నిష్కళంక నిరాకార నిర్నిరోధ

స్వామిని వర్ణించుచు నాయనకుఁ బ్రయోగించిన విశేషణములను జూడుడు.

చిద్గగన విస్ఫురద్రమ్య శీతశోచి,
రాధికా వరవర్ణిణి ప్రణయచూత
పల్లవాస్వాదనోన్మత్త పరభృతంబ!

లక్ష్మీకుచాగ్ర

మృగమదామోద పులకితమేచకాంగ

ఇవి యన్నియు గీర్వాణభాషలోనున్న శ్రీవారి సుప్రభాత పంక్తులను దలపించుచు, వీరి వినిర్మలభక్తిమత్త్వమును జూటుచున్నవి.

అత్మనివేదనములో నీ కవివరేణ్యుని పశ్చాత్తప్తహృదయా విష్కరణము జరగి యగ్నితప్త కాంచనమువలె దన్నిష్క శంకతను బ్రకటించు చున్నది. ఈ పంక్తుల నారయుడు.

బ్రతుకుఁ దార్తీయ పురుషార్థపరముఁజేసి

జీవితధరమాంకమున నిన్ జేరివాఁడ

వ్యసనపరతంత్రు మన్నింపుమ్యయ్య నన్ను

అస్తినాస్తి సంశయముతో నలమటించి

తాపకనిగూఢ పరతత్త్వ తంత్రమేమొ

కానలేని శాలినునన్ గావుమయ్య!

భవదపారసేవాసరోవరమునందు

జలకమాడఁదలంచు నన్నన్మనోమ

రాశమపవర్గరమ్యహర్మ్యమును బొంద

వీరు శ్రీరామావతార లీలలలో రామాయణము నందలి ప్రధాన ఘట్టములను, శ్రీకృష్ణావతార లీలలలో శ్రీకృష్ణుని చరిత్రయందలి ముఖ్యఘట్టములను వర్ణించి రామాయణ భాగవత కావ్యములను బఠితల కందించినారు.

సామాజిక స్పృహలో వీరు నేటి నమాజము నల్లకల్లోలపఱచు వర్ణవ్యవస్థను, అస్పృశ్యతను, రౌజకీయ కుమానానాయకుల స్వార్థపూ

రీత వంచనా శిల్పమును, వరశుల్కుదురాచారమును నిరసించిన తీరు ప్రశంసనీయమై వారి సంఘ సంస్కరణాభిలాషమును వ్యక్తముచేయుచున్నది.

తరువాత దశావతారములను గూడ వర్ణించి, బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! యను మకుటుమును బెట్టి యీ కవి శతకలక్షణమును సంపూర్ణముగా సంతరించెను.

“పూజ్యపాదుఁడు బమ్మెర పోతరాజు
సత్కవియెనాకు మార్గదర్శకుఁడుగాఁగ
భవజలధి దాఁటు నీకృతి వ్రాసినాఁడ ననియుఁ

దాను ‘సరససాహితీస్వర్ణ సౌధాగ్రనంచరిష్టుఁడ ననియుఁజెప్పు
కొనిన మాటు సర్వధా సత్యము.

బమ్మెరపోతరాజు కృతియగు భాగవతమువలె నీకృతియు జగ
ద్ధిత సంపర్ధకమై, యాయనకువలె నీయనకును జిరయశస్సంపాద
కమై యీకృతి తనరుగాతమని యాశాంక్షించుచున్నాను.

రాజమహేంద్రవరము

8-8-95

జోన్నలగడ్డ మృత్యుంజయరావు

స మ్య ద్ద ర్భ న ము

శ్రీలు చెలువాలు తెలుగునాట తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో ఎన్నో పుణ్యక్షేత్రములు వెల్లి విరిసినవి. దైవ దర్శనమునకు నిలుపు టద్దము లనదగిన యీ క్షేత్రములలో రాజమహేంద్రవరము, దక్షా రామము, కోటిపల్లి, అంతర్వేది, అన్నవరము, మున్నగునవి ప్రాచీన కాలమునుండి పేరెన్నిక గాంచినవి.

కోనసీమకుఁ జెందిన మామిడికుదురు మండలములోని అప్పన పల్లి యను గ్రామము ఇటీవల వెలుగులోనికి వచ్చిన దివ్యతీర్థము. సచ్చిదానంద స్వరూపుడు కల్యాణ గుణధాముడు, భక్తజన వరదుఁడు నైన తిరుపతి వేంకటేశ్వరుఁడు తన తేజోరూపమున శ్రీ బాల బాలాజీ యను పేర నిచ్చట వెలసి ఆబాలగోపాలమునకు ఆరాధ్యదైవమై నాడు. పతిత పావనియగు గోదావరీనదీమతల్లి యేడు పాయలుగఁ జీలఁగ, అందొక పాయ వైనతేయ నదిగా, ఉత్తర దిశాభిముఖముగా, ఈ గ్రామము నొరసి ప్రవహించుచు తూర్పు సముద్రములో సంగ మించుచున్నది. ఈ తీరున దైవప్రాధాన్యము, నదీ ప్రాధాన్యము కలిగిన అప్పనపల్లి తీర్థనామమును స్థానక మొనరించుకొని, పురాతన పుణ్య క్షేత్రములకు దీటుగా తనరారుచున్నది.

అందాల హరివిల్లు పఱచుకొన్న చందాన కనువిందుగూర్చెడు కొబ్బెర అరటి తోటల నడుమ నెలకొనియున్న యీ తీర్థము పాల కడలిని ప్రభవించిన పున్నమ జాబిల్లివలె భక్తజనబృందమునకు దర్శనీయమై హృదయానంద మొదవించు చున్నది. కోరిన వారికి కొంగు బంగారమై, పేదలపాలిటి పెరటి కల్పకమై విలసిల్లెడి శ్రీ స్వామివారిని సేవించుటకు నలుగడలనుండి తండోపతండములుగ జనులు విచ్చేయు చున్నారు. వేకువజాముననే లేచి, చల్లని పిల్ల

తెమ్మెరల మృదుస్పర్శతో మేనులు పులకింపగా ఉత్తరవాహినిలో, అఘమర్షణ సొన్నమాచరించి, దివ్యమంగళ విగ్రహుడైన దేవదేవుని దర్శించి వారు ధన్యజీవను లగుచున్నారు.

ఈ నాడిట్టి వైభవ ప్రాభవములతో తులతూగుచున్న అప్పన పల్లి అనాదిగా జనసంచారమునకు నోచుకోని అరణ్యప్రాంతము. అప్పన్న యను బాలుడు సర్వసంగపరిణ్యాగిగైతే తపముచేసి సర్వేశ్వరునిలో సమైక్యము పొందిన నాటినుండి యీ ప్రాంతము ఆతని పేర అప్పనపల్లిగా జనవ్యవహారమున రూఢికెక్కినదని స్థల పురాణవేత్తల మాటలను బట్టి తెలియుచున్నది.

“కలౌ వేంకట నాయకః” అని ప్రసిద్ధిగాంచిన శ్రీమన్నారాయణుడు అప్పనపల్లిలో వెలయుటకు ముఖ్య కారకులు శ్రీ మొల్లేటి రామస్వామిగారు. వృత్తినిబట్టి ఆయన కొబ్బరి వర్తకుడు. ప్రవృత్తిని బట్టి పరమభాగవతోత్తముడు. ఆయన ఒక శుభదినమున సప్తగిరీ శుని సందర్శించుటకు వెళ్ళి తనకు స్వామి అను గ్రహ విశేషముచే వ్యాపారములో లభ్యమైన లాభములో కొంత భాగమును స్వయముగా ఆ శ్రీనివాసుని దివ్యచరణారవింద సన్నిధానమున కానుక రూపమున సమర్పించుటకు యత్నింపగా, ఏలొకో ఆలయార్చకులు సమ్మతింప లేదట దానికి తీవ్రమనస్తాపము చెందిన శ్రీరామస్వామి తన యిలవేల్పు కోనేటి రాయుని తలపోయుచు నిద్రింపగా ఆ యభిలాంఢకోటి బ్రహ్మాండ నాయకుడాయనకు స్వప్నమున సాక్షాత్కరించి, తన్ను శ్రీ బాల బాలాజీగా అప్పనపల్లిలో ప్రతిష్ఠించి, నిత్య ధూప దీపనైవేద్యాదులు కొనసాగఁజేసి తరింపుమని సెలవిచ్చెనట. అరీతిగా శ్రియఃపతి కోరిక మేరకు శ్రీరామస్వామి నారికేళ వృక్షసముదాయముతో ప్రకృతిరామణీయకమునకు పట్టుగొమ్మయైన అప్పనపల్లిలో ఆ విశ్వంభరుని ప్రతిష్ఠింపఁజేసి విశ్రుతచరిత్రుడైనాడు. ఆ

ప్రతిష్ఠా శుభముహూర్త సమయ మెట్టిదో కాని నాటినుండి అప్పన పల్లి యాతాయాత తైర్థిక శ్రేణి మనోరథములను నెఱవేర్చు శ్రీత జన సురభియై చెలువొందు చున్నది.

నేను సకుటుంబముగా బహుపర్యాయములు అప్పనపల్లిని సందర్శించుట జరిగినది. వెళ్ళినప్పుడెల్ల నేదోయొక ప్రత్యగ్ర వాగ తీత శుభురానుభూతి ప్రసన్నుతుమగుచున్నది. నిర్మల వైనతేయ నిమ్నగా ప్రవాహము, త్రిజగన్మోహన సౌందర్య శాలియైన శ్రీబాల బాలాజీస్వామి, దైవదర్శనాగత సముల్లసితభక్తజనబృందము, నిస్తుల వాస్తు కళాశోభిత దివ్య దేవాలయ వైభవము, చక్రురుత్సవసంధా యక ప్రకృతి సౌందర్యము నాహృదంతరములో ప్రగాఢ ముద్రను పాదుకొల్పినవి. ఇట్టి పవిత్రక్షేత్రనాధుడైన శ్రీ బాలబాలాజీ స్వామిని శతకకృతిరూపమున సంస్తుతించి, సుశ్లోకుడను కావలయు ననెడి స్థిరసంకల్పము నాయెదలో రూపు దిద్దుకొన్నది. సర్వభార మును శ్రీ స్వామిపై మోపి నే నీ ప్రయత్నమునకు కృతనిశ్చయుడ నైతిని.

అంధ సారస్వతమున శతకములు పరశ్శతముగా వెలసెనను విషయము విజ్ఞులకువిదితమే. భక్తి, శృంగార, నీతి, వైరాగ్యప్రదాయ కములుగా నివి ఆయా కవివరేణ్యుల అమేయ ప్రతిభా పాటవములకు ప్రతీకలుగా నిలిచి, సాహితీ ప్రియం భావుకులకు కర్ణరసాయనము లగుచున్నవి.

శతకము నందలి పద్యములకు పూర్వాపరసమన్వయ మక్కరలేదు. ఏ పద్యమున కాపద్యము ప్రత్యేక వైశిష్ట్యముగలిగి వర్ణనస్తువును పతితల మనోముకురములందు ప్రతీయమాన మొనర్చుచుండును. ప్రాచీనాంధ్రకవుల శతకసారస్వతమును తులనాత్మక పరిశీలనము చేసినచో మనకి విషయము విస్పష్టమగును.

“నా నేర్చిన భంగిఁ జెప్పి వరణీయుఁడ నయ్యెద భక్తకోటి
కిన్” అని ప్రవచించిన తిక్కనామాత్యుని, అభిజ్ఞోక్తిని సిగపూవుగా
స్వీకరించి, నేను “బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ!” అను మకుటముతో
ఈ చతుశ్శతాని సంతరించి అస్తికమహాశయులకు పూజా ప్రసూన
ముగా సమర్పించుకొనుచున్నాను. ఎడనెడ కొన్ని పద్యములు సం
స్కృత సమాసభూయిష్టముగా నున్నను, అవి భగవన్నామ గుణ
రూప సంకీర్తనమునకు అనువై యుండునని తలచితిని సహృదయ
భాగవతశేఖరులు కర్తృత్వ విషయమానకలతె శతకస్థదైవ సంస్మరణ
విషయమునకు ప్రాముఖ్యమునొసఁగి, యీకృతిని నిత్యవఠనపారన
యోగ్యమొనర్చి, ఆ నీరేజాక్షుని నిర్వాణకృపాకటాక్ష సుధారసనిస్స
రణములో పరిపూతులు కాగలరని విశ్వసించుచున్నాను.

ఇట్లు,
విద్యజ్ఞన విధేయుడు
సీతారామయ్య

కృతజ్ఞతా సుమనోంజలి

విష్ణుపారమ్య ప్రతిపాదకమై భక్తిభావ బంధురమైన, ఈనా 'అప్పనపల్లి శ్రీబాలబాలాజీ చతుశ్శత్రు' ముద్రాచార్థము అనతికాలములోనే ఆమెయమైన ఆర్థికసాహాయ్యమును అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానయాజమాన్యమువారికి మదీయకృతజ్ఞతా పురస్కృతినమస్కృతులు.

నిరంతరగీతాజ్ఞానయజ్ఞ నిర్వహణ ధురీణులయ్యును. నాయభ్యర్థనను మన్నించి, యీ చతుశ్శత్రుని సమగ్రావలోకనము చేసి, నన్నతిని మెచ్చి "ప్రహర్షోక్తిని" ప్రవచించిన, ఆధ్యాత్మిక చింతనా విహాయసపిఠీ విశ్రుతవిహారలు, చతురవాక్సుధాసారసమౌఢిజ శ్రోతృజనసారంగసందోహులు, 'జ్ఞాన బ్రహ్మ' "అర్హవిద్యా వాచస్పతి" శ్రీశ్రీశ్రీ స్వామిసుందర చైతన్యానందులవారికి.

అత్యంత వాత్సల్యముతో అనుగ్రహ భాషణ మొనంగి, నన్నలరింపజేసిన, శ్రీమద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్యులు, ఉభయవేదాంతాచార్య పీఠాధిపతులు, వేదవిశ్వవిద్యాలయ స్థాపకులు, శ్రీమత్పురమ హంస పరివ్రాజకాచార్యులు. శ్రీ శ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీ మన్నారాయణ చినజీయర్ స్వామిజీ వారికి.

కోరినదే తదపుగా కాదనకుండా సాదరముగా ఈ చతుశ్శత్రుని సహలోకనము చేసి, తమ 'అమోద ప్రకాశము'ను ప్రసరింపజేసిన, శిరీష సుమకోమల సుధామధురోక్తి విలసితులు, వ్యాఖ్యాతృవతంసులు 'ప్రవచన శిరోమణి' శ్రీమాన్ శ్రీభాష్యం అప్పలాచార్యుల వారికి.

చక్షురక్షర సంయోగముతో అద్యంతము అనుశీలించి మత్కృతికి మురిపెంపు "మేలిపలుకు" లొలికించిన మాన్యమిత్రులు, విద్యత్కవి వరేణ్యులు, 'భారతాచార్య' డాక్టర్. జొన్నలగడ్డ మృత్యుంజయరావుగారికి. మామక మనఃపూర్వక నమస్సుమనస్సులు.

నా రచనను సుహృద్భావముతో సమీక్షించిన స్నేహశీలుఁడు శతావధాని శ్రీ అబ్బిరెడ్డి పేరయ్యనాయుడుగారికి - నాకు వివిధ విషయములలో సహకరించిన అత్యుముఖ శ్రీ యద్రంశెట్టి శ్రీనివాస రావుగారికి, శ్రీ పంపన రామారావుగారికి-నా హార్దాభినందనలు.

నాలో ప్రాదుర్భవించిన భగవద్భక్తిని ఛందోబద్ధ కవితారూప తరంగిణిగా, జాలువాలు జేయుటలో గృతకృత్యులైన నా సహధర్మచారిణి శ్రీమతి రాజరత్నమునకు, ప్రియపుత్రుఁడు చిరంజీవి వేంకట సత్యదుర్గా ప్రసాదరావునకు ప్రేమ పుత్రిక చి॥ సౌ॥ కొత్తసర్ది అనూరాధకు-మదాశీ రక్షతలు.

ముఖపత్రముపై ముద్రించుటకై మొలకనవ్వులుచిందించు శ్రీ బాలబాలాజీస్వామిచారి ఛాయా చిత్రమును అందజేసిన శ్రీ అప్పన పల్లి బాలబాలాజీ దేవస్థాన యాజమాన్యమువారికి నా కృతజ్ఞతా సహకృతానేక సాధువాదములు.

అమిత శ్రద్ధాసక్తులతో ఈనా హస్తాక్షర కృతికి, రమణీయ ముద్రణాకృతిని కల్పించుటలో అహరహము పరిశ్రమించిన విజయశ్రీప్రెస్ అధినేత చిరంజీవి గణపతిరావునకు నా అశీర్వాదములు.

ఇట్లు

సాహిత్యాధ్వనీనుఁడు

- మొండా చిన సీతారామయ్య

ఇష్ట దేవతాస్తుతి

శ్రీరాధావనజేక్షణా కుచయుగ శ్రీగంధ సలవాసిత
స్ఫారోరస్థల తాస్తుభుండు, మురళీ సంగీత సమ్మోహితా
భీరైఙీనయనా విలాస నటనాపిక్షాంతరంగుండు, బృం
దారామాంతరకేళిలోలుండు యశోదాపత్య మోమున్ మమున్ 1

సామజదై త్యసూదనుండు, శైలవిభేదన ముఖ్యదేవతా
స్తోమకిరీటరత్న రుచిశోభిత దివ్యపదాంబుజుండు, దు
ర్గామహిళామనోహరుండు, రౌప్యగిరిం ద్రవిహారుఁ డార్త లో
కామరభూరుహుండు శివుఁ డాద్యుండు మమ్ముల నేలు నిచ్చులున్. 2

సురమునిసంఘముల్ గొలువ శుభ్ర కుశేశయ పీఠిపై నిరం
తరము వసించి పల్కుజెలి నవ్వులపువ్వులఁ జొక్కునట్టి యా
సరసిజ సాభసూతి ననిశంబును మాకుఁ జిరాయురున్న తుల్
కరుణ నొసంగవేఁడెదను గమ్రకవిత్వవచస్సుమాంజలిన్. 3

దురితధ్వాంతముఁ బాప విగ్ధురుచిగా దుఃఖాద్రినందోహమున్
హరియింపన్ గులిశమ్ముగాఁ బ్రబల విఘ్నానోకహానికమున్
బెఱుకన్ జండమరుత్తుగాఁ బరఁగు స్తంబేరాస్య హేరంబునిన్
స్థిరభక్తిన్ భజియింతు నేను ధిషణాదీవ్యత్కవిత్వాప్తికై. 4

నిర్జర ప్రసోతస్త్విని పీచికా ఙ్గోలి
కా మాలికా చలత్కోమల నవ
కల్పార సాంద్రసుగంధ సంగ్రహణ స
మాగత సమద బంధర నితాంత
ఝంకార విభ్రాంత ఝషకేతనాధూత
శింజినీ వల్లివిచిత్రరావ
విహ్వల యౌవత విభ్రమ విహరణ
ప్రసాసాద చంద్ర శాలాప్రతిష్ఠి
తక్షపేశదృష్టత్ఫల స్థగితమాక్తి
కాతత చ్చవు లొలయు సాకేతమండు

నాలగూ జానకీజాని మామక దురంత

పాపభుజగనుపల్లడై వజ్రలుఁగాక.

5

నీరధి లంఘనావగత నిర్భరరంహుని రామపాద నీ

రేగ హ మాకరంద లహరీ పరితోషిత చిత్తభృంగునిన్

హీరసముజ్జ్వలాంగుని వనేచరనాథునిఁ బింగళాక్షునిన్

మేరుసమానధీరుని సమీరకుమారునిఁ గొల్తు భక్తిమై

6

క్షీరపయోధిపుత్రయయి శిష్టవరప్రద కామధేనువై

వారిజనేశ్రు పేరురముపై నెడఁబాయక పొల్చియుండు ల

క్ష్మీరమణిలలామ నిజశీతలపేశల సద్భ్రాతాసుధా

సారములన్ మముం దనిపి శాశ్వతభోగము లిచ్చి కాపుతన్.

7

ఓ జగదేకమాత! వికచోత్పల పత్రవిశాల నేత్ర! ని

ర్వాజ కృపాసముద్ర! నిగమాంత హిరణ్మయ కుండలప్రభా

రాజిత సత్సభాంతర! చిరంతన మౌనిజనాన్యదర్పణ

భ్రాజిత దివ్యరూప! నినుఁ బాయనిభక్తి భజింతు భారతీ!

8

విమల కృష్ణానదీ పీచికా గత సమీ

రంగులు వింజామరములు పీవ

మల్లిశ్వరస్వామిమస్తకాలంకృత

బాలేందురోచి నివాళు లిడఁగ

ఇంద్రకిలాహగ్య సాంద్రవృక్షచ్ఛాయ

భవ్యాతపత్రమై పరిధవిల్ల

వందారు సద్భక్తబృందాంతరంగముల్

పూజా సుమంబులై పొలుపు మిగుల

విజయవాటికా సౌవర్ణ పీఠిమీఁద

నయనపర్వంబుగా దర్శనం బొసంగు

కనకదుర్గా! విదారిత కలుషవర్గ!

ఏటి కోళ్ళందు కొనుచు మమ్మేలు తల్లి

9



స్తోత్రలహరి

శ్రీ కై వల్యపదప్రద!

నాకధునిజననపాద! నందక ధారీ!

సాకార! నిరాకార! భ

వాకూపార కలశీజ! అగమరూపా!

1

తిరుపతి వేంకటరమణా!

దరహాసముఖారవింద! ధరణీ దయితా!

నిరుపమ కారుణ్యగుణో

త్తర! త్రిగుణాత్మక! దశావతారవిరాజీ!

లీలామానుష విగ్రహ!

ప్రాలేయామయూఖమౌళి వందితనామా!

త్రైలోక్యాభయదాయక!

జ్ఞాతితశరణార్థిదురిత కర్దమనివయా!

2

నీరద శక్రనీలరమణీయ తనూవిభవమ్ముతోడ, వి

స్ఫార విలోచనాబ్జవిలసత్కరుణా మధువృష్టితోడఁ జాం

ద్రీరుచిరాభసుందర వినిర్మల హాసముతోడ, భక్తమం

దార! ముకుంద! నీ మధుర దర్శన భాగ్య మొసంగ వేడెదన్

4

నీవె మదీయమానసవనీ రుచిమన్మధుమూర్తివంచు, సం

భావన చేసి, మోహకరమంగళరూప! త్వదీయపాదసే

వా వినిబద్ధబుద్ధి ననవద్యసుఖప్రదముక్తిభద్ర దం

తావళ కుంభపీఠి సముదాత్తగతిన్ జరియింప నెంచెదన్.

5

మోహనవంశనాళరవమున్ వినినంతనె నృప్తియెల్ల, ను

త్సాహసమగ్రతన్ బరవశంబగు నందు, రదొక్కమాటు, శే

షాహిశయాన్! నా చెవుల హాయిగ నింపుము, స్వర్గసౌఖ్య సం

దోహము, గోరబోను బరితోషముతోఁ బులకింతు నీ యొడిన్.

6

నీ రమాల్లోక జ్యోతి

తాన్నిరోచులు నిండినట్టి నామది పారా

వారమై యుప్పొంగదె?

పారాశర్యాది సుకవి వర్ణిత చరితాః

7

పదునాణ్ణేడుల ప్రాయమందుఁ గవితా ప్రావీణ్యముం జూపి, శా

రదఁ గై సేసితి 'తేనెవాఁక'లను పేరన్ ఖండకావ్యోపదన్

ముదమొప్పారఁగ "సుప్రభాత" సుమనఃపుంజంబు నీకిచ్చితిన్

మది నిన్గొంచు నదృష్టమియఁగదె శ్రీమద్వేంకటాద్రిప్రభూ! 8

ఒప్పులో తప్పులో యెఱుఁగ నొజ్జల పజ్జను నేర్చినట్టి మేల్

కప్పురతావి పోఁడుములు గల్గు తెలుంగుఁగవిత్వపుంజవుల్

చొప్పుడ ని న్ననారతము స్తోత్రము సేసెద, కావ రాఁగదె

అప్పనపల్లి దేవర! కృపామృతసాగర! వేంకటేశ్వరా!

9

భక్తితోఁ జతుశ్శతని నీపై రచించి

ప్రీతి నీకుఁ గాన్కఁగ సమర్పించుకొంటి

భక్తరోలంబనికుదుంబ పారిజాత!

వేంకటేశ్వర! నన్ను దీవింపుమయ్య!

10



అనుక్రమణిక

	పుట
1. శ్రీ స్వామి సంకీర్తనము	1
2. అప్పనపల్లి క్షేత్రవైభవము	10
3. ఆత్మ నివేదనము	17
4. వివిధ దైవత భాగవత వర్ణనము	61
5. శ్రీరామావతారలీలలు	64
6. శ్రీకృష్ణావతారలీలలు	68
7. సామాజిక స్పృహ	75
8. దశావతార వర్ణనము	81
9. కృతిక ర్తృవిషయాదికము	83
10. ఫలశ్రుతి	85



1 శ్రీ స్వామి సంకీర్తనము

శ్రీనతీలోచనోత్పల భాసమాన
పూర్ణమాహిమధామ! అంభోజనాభ!
శ్రీతజనావనదీక్షాధురీణహృదయ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 1

ఆదిమధ్యాంతరహిత! ప్రహ్లాద నార
దాది సద్భక్తజనసేవితాంఘ్రియుగళ!
విహగపరివృధవాహన! వేదవేద్య!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 2

మాన్యమునిగణజేగీయ మాన చరిత!
సకల లోకపాల! మనోజ్ఞ శక్రసీల
శతసహస్ర రోచిర్నిభ శ్యామలాంగ!
బాల బాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 3

దైత్యసందోహకాంతారదావదహన!
దురితసంతమనచ్ఛటాద్యుమణితేజ!
పీతకాశేయ పరిధాన! విశ్వరూప!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 4

మఘవముఖ్యనిర్జరనమ్రమౌళిరత్న
కాంతిసీరాజితచరణకంజయుగ్మ!
పన్నగాధీశపర్యంక! పరమపురుష!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 5

ప్రణవకాసారసంచారరాజహంస!
వివిధబాధాశిలోచ్ఛయభిదురపాణి!
భాగవతచాతకవిసీలవార్షకాభ్ర!
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ!

6

శంఖ చక్ర గదా శార్ఙ్గ సహితహస్త !
సురధునీజన్మకారణసుభగపాద!
జానుపర్యంతలంబితస్వర్ణహార!
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ !

7

సత్పురుషశుకానీకరసాలసాల!
చికురపిహితవిశాలసున్నిగ్ధఫాల!
అప్రమేయవిశిష్టగుణాలవాల!
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ!

8

శ్రీనివాస ! పద్మావతీప్రేమపారి
జాతసౌరభ్యసంసక్తచంచరీక !
సచ్చిదానందసద్గుణసౌమ్యమూర్తి!
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ!

9

యదుకులాంబుధిచంద్ర ! మాయాప్రకల్పి
తాళిలజగత్సమూహ ! వేదాంతకనక
పంజరస్ఫురచ్ఛారిక ! పాండురంగ!
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ !

10

నుజనహిత ! జగన్నాటక సూత్రధారి !
సర్వలోకై కదేశిక సార్వభౌమ !
పూర్వగీర్వాణదుర్వారగర్వహరణ !
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ !

11

నవ్యనవనీతచోర ! బృందావనీ వి
హార ! శతకోటిమన్మథాకార ! రుక్మి
ణీ రుచిరదరహాసచాంద్రీచకోర !
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ !

12

దేవకీప్రియాత్మజ ! వసుదేవనయన
తామరసనభోమణి ! యశోదా ముదబ్ధి
పర్వ చంద్రమ ! నందగోపాలబాల !
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ !

13

అమృతరూప ! హృషీకేశ ! యజ్ఞపురుష !
విష్ణురత్రవ ! వైకుంఠ ! వృష్ణితిలక !
అచ్యుత ! వృషాకపి ! ఉపేంద్ర ! అద్వితీయ !
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ !

14

బర్హి బర్హావతంస ! దాశార్హ ! రమ్య
కౌస్తుభవిరాజమాన వక్షఃప్రదేశ !
సప్తభూభృన్ని వాస ! ప్రసన్నహాస !
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ !

15

ఏకశృంగః విష్వక్సేనః వృషః విరించి!
 విష్ణుదేవః సాత్వతః శిపివిష్టః కపిల!
 పృశ్నిగర్భః అధోక్షజః విశ్రుతాత్మ!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

16

వామదేవప్రియంకర! సోమసూర్య
 లోచనద్వయః నిర్జర నై చికి ప
 యోభిషేకస్ఫురన్నిత్యయౌవనాఢ్య!
 బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ!

17

రాధికా వరవర్జినీ ప్రణయచూత
 పల్లవాస్వాదనోన్మత్తపరభృతంబ!
 రాసలీలావినోదసంప్రసాదహృదయ!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

18

ముంజకేశ! త్రివిక్రమ! ముక్తనంగ!
 చక్రపాణి! చతుర్భుజ! జలజనాభ!
 కైటభారి! నారాయణ! కనకవసన!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

19

నిర్మల జ్ఞానదీపకాంతిచ్ఛటా వి
 దారితభవాంధకార! పంకేరుహాస
 నాదిదైవదురాపదివ్యస్వరూప!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

20

ఫల్గునశతాంగచోదక! ప్రత్యగాత్మ!
చైద్య మస్తకచ్ఛేదక! సత్యదేవ!
మహితముచికుందమోక్షద! మంజుభాష!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

21

చతురశృంగారసాగర! శాంతరూప!
సురుచిర మసార సన్నిభ శోభనాంగ!
అభయ ముద్రాంచిత వర కరాంబుజాత!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

22

సనకముఖ్యయోగీశ్వరవినుతచరిత!
మారుతాత్మజపూజితచారుచరణ!
కార్తవీర్యబాహు సహస్ర గర్వ హారి!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

23

సింధుకన్యామనోహర! శేషభోగ
మణివిరాజితమేచక మంజులాలంగ!
నవ్యమౌక్తికాలంకృతనాసికాగ్ర!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

24

గర్భదారిద్ర్యవిధ్వంసకప్రసిద్ధ
నామ! సంస్తుత్యనద్గుణోద్దామ! సవిత్తు
వంశ కలశాబ్ధి సోమ! విపద్విరామ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

25

అసితకువలయనమధికమస్పృహదేహ!
మిత్రవిందా మనఃప్రియ! ఛత్రితాపి,
హంసడిభక దుర్ణయ తుహినాంశుమాలి!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 26

దేవకీగర్భశుక్తి మౌక్తికఫలంబ!
సత్యభామా మనోవనీ నిత్యదైత్ర.
త్రిజగదాహ్లాదకారకదివ్యరూప!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 27

నిర్వికార! నిరంజన! నిర్వికల్ప!
నిరుపమాన! నిరామయ! నిర్విశేష!
నిష్కళంక! నిరాకార! నిర్నిరోధ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 28

క్షీరసాగరశయన! లక్ష్మీ కుచాగ్ర
మృగమదామోదపులకితమేచకాంగ!
భవ్యనిశ్చేయసప్రదపాదపద్మ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 29

నందనందన! గోవింద! నాదలోల!
కేశవ! వనమాలి! హరి! శ్రీకృష్ణ! శౌరి!
కంఠుకంధర! కమలాక్ష! కంసవైరి!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 30

మాధవా! మాధుసూదన! మదనజనక!
వరకృపావరుణాలయ! వాసుదేవ!
వడ్డికాసులసామి! శ్రీవత్సచిహ్న!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

31

నిత్యసంతోషదాయక! శ్రుత్యతీత
భవ్యకాంతివిద్యోతితదివ్యదేహ!
నిజముఖోద్గీతగీతాధునిప్రవాహ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

32

అంబురహపత్రనేత్ర! సంయమివరేణ్య
మానసారామచైత్ర! రమాకళత్ర!
దురితవల్లీలవిత్ర! సాధుజనమిత్ర!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

33

ఉపనిషద్వనకేశీమయూర! కాళి
యాహిభోగ్రవిస్ఫురితాంఘ్రియుగళ!
పద్మజాతాండభాండసంభరితగర్భ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

34

సర్వతోముఖ! భక్తవత్సల! పురాణ
పురుష! కుత్కిలధారి! మధ్వరి! సహస్ర
శీర్ష! దామోదర! ముకుంద! సింధుసదన!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

35

రామ! రఘురామ! జగదభిరామ! దనుజ
రాజదుర్వారగర్వవిరామ! భవ మ
హాబ్ధి తారకనామ! భద్రాద్రిధామ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ ! 36

శ్రుతిశిఖావతంసపవిత్రసుందరాంఘ్రి
పల్లవద్వయః ప్రణవరూపప్రభావి
తాఖిలాండకోటి ద్రుహితాండనిచయ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 37

కనకమయచేలః ముకురసంకాశరమ్య
భాసురకపోలః గాయకభక్తగాన
లోలః కాయకాంతిజితేంద్రసీలజాల!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 38

శ్యామసుందర! భువనరక్షైకదక్ష!
చిద్గగనవిస్ఫురద్రమ్యశీతరోచి!
నామగుణరూపరహిత! సన్మాన్యచరిత!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 39

నిగమనిగదితనిరుపమసుగుణపుంజ!
అష్టకులసతీరుచిరవక్త్రాబ్జమిహార!
విష్టపత్రయరక్షావిశిష్టహస్త!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 40

నిఖిలదిగధీశ బృంద వందిత పదాబ్జ !

శుకమునీంద్రవచోవార్ధిశుభ్రకిరణ!

వాఙ్మనోనేత్రదుర్లభభాగ్యరాశి!

బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

41

జలజభవ శార్ఙ్గ శర్వతేజఃప్రభాస!

ముగ్ధమోహనసౌందర్యముదితభువన!

సాధుసారంగయూధవర్షాపయోద!

బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ!

42

జయ భుజంగాహితధ్వజ! జయ రమేశ!

జయ సునాసీరసేవిత! జయ మురారి!

జయ కపర్దికాద్ముకభంగ! జయ శుభాంగ!

బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

43

శ్రౌతమాకందశాఖాచరత్పికేంద్ర!

ఘోషయోపిజ్జనాపరకుసుమబాణ!

శుక్లపక్షచంద్రాలోకశుభ్రహాస!

బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

44

2 అప్పనపల్లి క్షేత్ర వైభవము

రమ్యవై కుంఠపురిపై విరక్తిఁ జెంది
కోనసీమ నప్పనపల్లి కోవెలకను
పద్మతోడ వచ్చిన నీకు స్వాగతంబు!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 45

ఉత్తరదిశాభిముఖముగాఁ జిత్త మలరఁ
బాటు వైనతేయాపగాతీరభూమి
ఖ్యాతిఁ గాంచిన శ్రీతలోకకల్పశాఖి!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 46

నయనపర్వముఁ గూర్చెడి నారీకేశ
వృక్షసంతతి నడుమ సంప్రీతిఁ గొలుపు
దేవళంబున నెలకొన్న దివ్యమూర్తి!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 47

మిసిమి తొలుకారుమబ్బుల మేలమాడు
నీలదేహముతోడ మా మ్రోల నిలిచి
కనుల విందొనగూర్చుము కాంక్ష తీఱ
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 48

ధర్మసంస్థాపనార్థమై ధరణిఁ బుట్టి
దుష్టనివహంబుఁ గూల్చి సాధులను గాచి
భక్తరక్షకబిరుదానఁ బరఁగు వరద!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 49

సూరిజనులకుఁ గొంగుబంగార మగుచు
దీనజనులకు దేవతాధేను వగుచు
ముదముతో దర్శనం బిచ్చు సదమలాంగ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 50

సౌరభంబులు చిమ్ము పటీరజలము
నాలయపు వాకిటను గలయంపిఁ జల్లి
మేలి మ్రుగులు వెట్టిరి మెలఁతలెలమి,
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 51

కర్ణపేయమై గుడిని జేగంటు మ్రోఁగఁ
గనుల నానందబాష్పశీకరము లొల్క
జనులు నినుఁ జూచు వేడుక సాగినారు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 52

ప్రాతరాదిత్యకిరణవారమ్ము సోఁకి
పులకరించిన క్రొందమ్మిఘాలు దెచ్చి
దాసు లర్చింప నిన్ను విచ్చేసినారు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 53

వేదకోవిదగ్రామణుల్ విప్రవరులు
వారిదగభీరకంఠరావముల నిన్ను
మస్తకస్యస్తహస్తులై ప్రస్తుతింతు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 54

అభము శుభము నెఱుంగని యప్పన్న నాడు
తపము చేసిన యట్టి యీ స్థలము నేడు
రహిని నీ యున్నిచే దీర్ఘరాజమయ్యె;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

55

“దేవదూత” రామస్వామి దీక్షఁ బూని
ఏడుకొండలవాని సర్వేశు నిన్ను
'బాల బాలాజి" గా నితుఁ బాదుకొలిపె
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

56

అగ్నిదగ్గ మై పూరిల్లు హరువు మీఱి
దివ్య దేవాలయంబుగాఁ దేజరిలఁగ
హేతుభూతుఁడ వీ వని యెంతు మేము;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

57

కోవెలకు ధ్వజస్తంభంబుకొఱకు, వఱద
లోన తేకుత్రమాను తనంతఁ దానె యేగు
దెంచు తున్న నీ మహిమ గాఁ దెల్ల మయ్యె;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

58

నాడు చెఱసాలలోఁబుట్టి నావు; నేడు
వేడ్కఁ గొప్పెరరాశిలో, వెలసినావు;
నీదు లీలలు మాకు వర్ణింపఁ దరమె
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

59

నిత్య యాత్రాస్థలంబుగా, నిఖిలభక్త
కామితార్థప్రదాయిగాఁ గడుఁబ్రసిద్ధిఁ
గాంచె నప్పనపల్లి నీ కారణముగ;
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

60

మల్లికా కుంద మందార మాలతీ ల
తాంత మాలికల్ నీ కంత మం దలంక
రింపఁ జేరినారు జనులు శ్రేణులుగను
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

61

జాతికులమతభావంపు శంక లేక
యెల్లవారలు సహపంక్తి నుల్ల మలర
భోజనము పేయుట గుడి నబ్బరము గాదె;
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

62

శేషపర్వంకశాయి లక్ష్మీధవుండు
పార్థసారథి పుట్టలోఁ భాలు ద్రావు
శ్రీనివాసుఁడు కోవెలఁ గానిపింతు
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

63

మయునిఁ దలదన్న శిల్పులు నయము మీఱ
దివ్యనిస్తులవాస్తు దీధితులు నింపి
తిరుమలకు దీటుగా గుడిఁ దీర్చినారు;
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

64

విమలగోదావరీతరంగముల మీఁది
 కొదమతెమ్మెరల్ వేబోక ముదముతోడ
 వీచి వీచోపులై నీకుఁ బ్రీతినెఱపు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

65

అప్పరోవధూవ్రాతంబు నపహసించు
 నాటవెలఁదులు చతురలాస్యము లొనర్పఁ
 గలిమిదేవేరి క్రింగంట నలరు స్వామి
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

66

ఫణసహస్రంబు ఛత్రమై పరిధవిల్ల
 భుజగనాథుఁ డనంతుఁడు నిజతనూ వి
 లాస మెసఁగ, ని న్గొలువ విచ్చేసినాఁడు
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

67

పక్షవిక్షేప సంజాత పవనవేగ
 ఘూర్ణితాభోధి ఖగరాజు! కుతుక మొప్పు
 నీ విహారవాహన మౌచు నిలిచినాఁడు
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

68

స్వర్గజై లాభదేహుండు, స్వామికార్య
 తత్పరుఁడు హనుమంతుఁడు ద్వారపాల
 వృత్తి జేపట్ట నీగుడి నిచ్చగించె;
 బాల బాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

69

కలుషహారిణి యాకాశగంగ నీదు
చారువరణకంజాతసంజాత యగుచు
విష్ణుపది యన్న తనపేరు విశదపఱిచె
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ! 70

కామగవిపాలతోడ సుతాముఁ డెలమి
నమృతమాధుర్యతుల్యపాయనముఁ దెచ్చి
ముచ్చటగు నీకు నైవేద్య మిచ్చి మురియు;
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ! 71

సరస సంగీత రసధునీ ఝరులు పొంగ
నారదుఁడు తుంబురుఁడు నీదు చారుచరితఁ
బాడ్డుచుందురు దృఢభక్తి భరితు లగుచు
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ! 72

సుర గరుడ నాగ యక్ష కింపురుష సిద్ధ
సాధ్య కిన్నర ముఖ్య భేవర గణంబు
నమ్రశీర్వు లై నీకు వందన మొనర్తు;
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ! 73

బ్రహ్మరుద్ర లింద్రాదిదిక్పతులు పరమ
భాగవతులు, మహర్షులు భక్తి నిన్ను
సౌఖ్యశాయనికు లగుచు సంస్తుతింతు;
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ! 74

కలికిచూపులకలువదండల నొసంగి
యలఁతినవ్వుల నివ్వాళు లెలమి నిచ్చి
సిరియుఁ బుడమియు నినుఁ గోరి చేరినారఁ;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 75

నందనోద్యానసీమలో నందమైన
యలరులను గోసితెచ్చి మాల్యములు గ్రుచ్చి
వేల్పుటిల్లాండ్రు నీ కీయ వేచినారఁ;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 76

వైనతేయనిమ్మగ విరజానదీమ
తల్లిగాఁ, జిన్నియప్పనపల్లి భాస
మాన వైకుంఠపురిగ మా మదిని దోఁచు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 77

పచ్చవిలుకానితల్లికిఁ బంటువలఁతి
కొక్కరూపునఁ బొలయల్కఁ జక్కదిద్దు
చతురరసికునిగా నిన్ను స్తుతులొనర్తు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 78

తమ్మిచూలికి శూలికి నెమ్మనమాన
సమ్మదముఁ గూర్చు భవదీయచారుమూర్తి
వీక్షణోత్సవ మొప్పుఁ జూపింపుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 79

3 ఆ త్మ ని వే ద న ము

చూపులు చకోరకంబులై చుట్టుముట్టి
యుష్మదీయాన్యచంద్రపీయూషపాన
పారవశ్యాన నిరతంబుఁ బర్వలెత్తు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

80

హృదయభావసుమంబుల నేర్చికూర్చి
యుపదగా నీకు నర్పింప నుత్సహింతు;
దీను నను గావు మో సామగానలోల!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

81

ఇంద్రతుల్యవై భవముపై నిచ్చలేదు
త్రిదివసుందరీరమమాణదృష్టిలేదు
భక్తి నిన్ను సేవింప నాసక్తిగలదు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

82

ఆపదలు శ్వాపదములై భయానకముగ
మీఁద లంఘించు దుర్వేశ నాదుకొనఁగ
నభయహస్త మందించు రథాంగపాణి!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

83

ముంచుకొనివచ్చు దుఃఖనముద్రభంగ
సంఘములఁజిక్కి తరియింప శక్తిలేక
నిన్నె పెనునౌకగా మది నిలుపుకొంటి;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

84

జననమరణమ్ము లీ కాలచక్రమందుఁ
జాలగాఁ బొంది విసిగి వేసారినాఁడ
వేగ నినుఁజేరు తోవఁ జూపింపుమయ్య;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 85

చీకటిని జూచి భీతిల్లు చిన్నిబిడ్డ
నెదకుఁజేర్చెడి తండ్రిగానెంచి నిన్నుఁ
ప్రీతిఁ గొల్చెడి నాకుఁ జేయూఁతనిమ్ము;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 86

బ్రతుకుఁ దార్తీయపురుషార్థపరముఁజేసి
జీవితచరమాంకమున నిన్ జేరినాఁడ
వ్యసనపరతంత్రు మన్నింపుమయ్య నన్ను;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 87

జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధత సాధుజనులఁ
బ్రల్లదములాడి పాపకూపమునఁబడితి
పతితపావన! నన్నుఁ గాపాడుమయ్య;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 88

ఉహ టుప్పొంగు రత్నాకరోర్మిమాల
లొచు డెందంబు నైశ్చల్యమందకుండ
క్షోభఁబెట్టును; శాంతిఁ జేకూర్పు నాకు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 89

కనులఁగూరుకురాదు నెమ్మనము సతము
ప్రాణభీతిని నూయెలపగిది నూఁగు
నెటులఁ గరుణించి ప్రోతువో యింక నన్ను;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 90

ఎట్టి క్షేతములైన నిన్నెంచఁగానె
వెలుతురును జూచి చీకటి తొలఁగురీతిఁ
బంపబంగళమై వేగఁ బరుగుదీయఁ
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 91

ఆలుబిడ్డలు చుట్టము లాత్మసఖులు
భోగభాగ్యతతులు నీటిబుడగలంచుఁ
దెలిసికొని నిన్ను నమ్మితి దృఢముగాను;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 92

నిబిడదారిద్ర్యకల్లోలిసీప్రవాహ
మందు ముని తేలేడి నిస్సహాయునన్నుఁ
గనికరంబున దరిఁజేర్చి కాపుమయ్యఁ
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 93

దారసంతానపోషణభారవశత
నలసిపోయితి సంసారజలధినీదఁ
జేతులెత్తి మ్రొక్కెదఁ గటాక్షింపునన్ను
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 94

ఎదురుదెబ్బలుతప్ప నాబ్రదుకులోన
 వీసమెత్తుసొఖ్య మనుభవింప నైతి
 నుడుకుఁగన్నీరు, దుడువరావోయి వరద!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 95

త్రాఁచు పూత్కారములకు సంత్రాసమందు
 కప్పరీతి మృత్యువుపేరు చెప్ప గానె
 యడలిపోయెడి నా కభయమ్ము నిమ్ము
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 96

నియమబద్ధత నిన్ను ధ్యానింపలేను
 సృష్టముగ నీదు కీర్తనల్ పాడలేను
 కృప దలిర్పఁగా నన్ను పీక్షింపు మభవ!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 97

వేదశాస్త్రవైదుష్య మబ్బినదిలేదు
 విదిత తీర్థ దర్శనము చుక్కెదురు నాకు
 హృదిని నమ్మితి నీవె నా కేడుగడగ
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 98

అశ లను కందిరీగ లీ యంతరంగ
 కోటరముఁజొచ్చి నిరతమారాట పెట్టు
 శ్రమముఁబొందెడినాకు స్వాస్థ్యమ్ము నిమ్ము
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 99

నామరూపరహితు నిన్ను నేమ మొప్పు
దలచి తరియింప నా కసాధ్యంబుగాదె?
అర్తునకు నాకు నీవె కొండంత యండ
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 100

తీవ్రరోగార్తిచే గడు దిగులుఁజెంది
కన్నులనె ప్రాణముల్ నిల్చుకొన్నయట్టి
ప్రజకు సర్వధా నీవె శ్రీరామరక్ష
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 101

నీటి యెద్దడిఁజూచి కన్నీరుగార్చి
పైరుఁగావంగ నిను రైతు కోరినపుడు
వృష్టి గురియించి సస్యసమృద్ధి నీవె
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 102

దుఃఖమేఘాంచలంబునఁ దొంగిచూచు
మోదసౌదామినీరేఖ మోహపఱుప
బ్రతుకు బాధలు మఱుతురు ప్రజ లదేమొ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 103

తారకబ్రహ్మమంత్రతత్వజ్ఞుఁ డంజ
నా సుతుఁడుతప్ప భవదీయనామమహిమ
నెఱుంగ నెవ్వారు దక్షు లీ పృథివిలోన
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 104

శుద్ధచైతన్యమూర్తిగా సూరిజనులు
నిన్నుఁ బేర్కొందు రదియేమొ నిశ్చయించి
తెలిసికొనెడి శక్తినిఁ బ్రసాదంపు నాకు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 105

అగణితంబులగు మతము లవతరించి
నిన్ను వాకొన్నతీరు సంతృప్తి నిడదు;
సగుణుడవొ నిర్గుణుడవొ విస్పష్టపఱువు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 106

అజవంజవపాథోధియందు మున్గి
కొట్టుమిట్టాడు నన్నుఁ జీకొట్టకుండఁ
దావకకటాక్ష నోకతోఁ గావుమయ్య;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 107

చల్లజేయఁ జొక్కపువేన్న సంభవించు
రీతి నిష్ఠతో నినుఁగొల్పఁ జేతమందుఁ
గానవత్తువు సత్స్వరూపాన నీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 108

వాఙ్మనోనేత్రములకుఁ దావకనినల్ల
తత్త్వ మెఱుగంగ శక్యమే? తామసుడను
నాకు నీ దర్శనంబుఁ గన్నార నిమ్ము
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 109

నీదుపాదాబ్జసంసేవ నీదుభక్త
కోటితోడి సాంగత్యంబు సాటిలేని
భూతదయను నా కొనఁగు సంప్రీతితోడ
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

110

అరణిలో నగ్ని గూఢమై పరగురీతి
నీవు మాలో నిగూఢమై నిండియుండఁ
గాననట్టి యజ్ఞుల మమ్ముఁగావుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

111

నీ విరాడ్రూప మెంచిపర్ణింప ముక్త
సంగులైనట్టి పరమహంసలకు నైన
శక్యమే? వృజినారణ్యజాతవేద!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

112

పూర్వభవమునఁ జేసినపుణ్యమేమొ
తావకపదాబ్జశుశ్రూష దక్కెనాకు
జన్మరాహిత్య మొసఁగె నన్ సాఁకుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

113

నీకు సాటిదైవంబు ముల్లోకములను
వెదకి చూడఁగ లేడని విజ్ఞులనఁగ
నమ్మి నీపజ్జ నేఁ జేరినాడ తండ్రి!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

114

వలపుటూబిని దిగజారి కలఁతఁజెందు
చిత్తమత్రేభమును గృపాసింధు వగుచు
నాదుకొనుమయ్య కోటితిగ్నాంశుతేజ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

115

నీవు ప్రత్యక్షమై కోరుకో వర మన
నేమికోరఁగవలయునో యెఱుఁగనేను;
అన్నిటికి నీవే దిక్కని యాత్మఁదలఁతు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ !

116

పునుఁగు జవ్వాది కస్తూరి పూసినీకు
సేవఁజేయంగ మదినిఁ గాంక్షింతుఁగాని
పేదవాఁడ నేనేమి యర్పింపఁగలను?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

117

షడ్రసోపేతమైన భోజనమునీకుఁ
గూర్చఁగాలేనుగాని, నా కూర్మివంట
కంబుఁబినిపింతు భక్తిదుగ్ధంబుతోడ;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

118

నేయివోసిన భగ్గను నిప్పువోలెఁ
గోరికలు హెచ్చి యెదను గగ్గోలుపఱుపఁ
గ్రిందుమీఁదగు నన్ను రక్షింపుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

119

శక్తిక్రీణించె దైర్యంబు సన్నగిల్లె;
 స్వాతిశయము దొలగెఁ బ్రాణభీతిహెచ్చె;
 నీవె గతి నాకు వేటొండు దైవ మెఱుంగ
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 120

రాసునామ మందారమరందధార
 లనిశమానందమునఁగ్రోలునట్లు మామ
 కాత్మ పుష్పంధయమును సమాదరింపు
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 121

మిహిరకోటిప్రకాశ! నీమహిమ లెన్న
 నలువకును వేయపడగలచిలువకైన
 వశముగాదన్న నేనెంతవాఁడనయ్య!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 122

పుల్లహల్లకసౌగంధ్య ముల్ల మలరఁ
 జేయునట్లు నీపైని నేఁ జెప్పుకైత
 నాకు నిర్భరానందసంధాయి గాదె
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 123

నిర్వికల్పసమాధిలో నిన్ను నేను
 నిత్యచైతన్యమూర్తిగా నిరతితోడఁ
 గాంచునతిలోకభవ్యభాగ్యమ్ము నిమ్ము;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 124

అస్తినా స్తినంశయముతో నలమటించి
తావక నిగూఢ పరతత్త్వ తంత్రమేమొ
కానలేని శాలీను నన్ గావుమయ్య;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

125

అభ్రగంగానదీ ప్రవాహమ్మువోలె
జాలువాటు శ్రుతిహిత ప్రశస్తకవిత
లల్లఁగలవారె కవులు నీయండలేక?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

126

“రామ” “కృష్ణ”యనెడు భవన్నామగోస్త
నీరసాస్వాది యైనట్టి నా రసనకుఁ
బలురుచులపై నపేక్షయే పగిదిఁగలుగు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

127

తనువు పులకించిపోవు నీ దర్శనమున
వీక్షణంబుల హర్షంబు వెల్లివిరియు
మనసు శాంతినిశాంతమై తనరుచుండు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

128

మూఁగ వక్షయై ప్రజకు నమ్ముదముఁ గూర్చు
కుంటి కుప్పించి లంఘించుఁ గొండలైన
నీ దయాపాంగలోచననియతిఁజేసి;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

129

అమ్మయొడిలోన సుఖనిద్ర నందినట్లు
నేను నీ పదాంబుజసన్నిధానమందు
నివ్వయానందమాధుర్య మనుభవించు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 130

హృదయసింహాసనంబున ముదముతోడ
నిన్నుఁగూర్చుండఁ బెట్టి నా విన్నపములు
చెప్పఁగానెంతు వేగవిచ్చేయు మయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 131

అండపిండవేధోండనాయకుని నిన్నుఁ
ద్రదికరణస్ఫూర్తిగాఁ బ్రస్తుతించువారి
కై హితముపైకఫలంబు లబ్బు తురుదె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 132

సూర్యకిరణముల్ జగమెల్ల సోఁతునట్లు
తావకకృపాసుధావృష్టి దాసజనుల
పైని వర్షించి వారికిఁ బ్రమద మిడదె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 133

నాకు నీపాదసేవయే నాకలోక
సౌఖ్యమునకంటె నధిక హర్షమునుగూర్చుఁ
గాన నాకట్టి మహితనిధాన మిమ్ము
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 134

క్షీరసీరవిభాగంబుఁ జేసి హంస
క్షీరమును గొన్న రీతి మాచేష్టలందు
మంచి నే యెంచి చెడు రూపుమాపుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 135

కాలిధూళి సోఁకిన జాయి కాంత యగుట
వింతలకు నెల్ల వింత యీ విశ్వమందు
వాకొన వశంబె? నీ ప్రభావంబు స్వామి!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 136

ఎన్ని రూపులు దాల్చి నీవున్నఁగాని
నామదికి నీవు సచ్చిదానందమూర్తి
వై యజ్ఞస్రము దోఁచి సౌఖ్యమ్మునిమ్ము
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 137

నీదు శ్రీపాదరేణువు నాదుశిరము
సోఁకెనేని మత్కిల్పిషస్తోమమెల్లఁ
దొలఁగి నిస్తుల సుకృతముల్ పొలుచునయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 138

నెలవుకొన్న వి ముదిమిచిన్ని యలు మేన
నీదుసేవ చేయంగ నింద్రియములింక
వశముగాకున్న ననుఁ దప్పపట్టకోయి
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 139

కుక్షిఁ బదునాల్గు లోకముల్ గొమరు మిగుల
నిల్చి కాపాడు దేవర నీవ కావె?
సాటియెవరయ్య నీకు నిస్తంద్రితేజ !
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లదేవ!

140

తలఁచినంతనె భక్త సంతతికి నెల్ల
వెతలుదీటిచి సౌఖ్యసంహతుల నొసఁగి
యాదుకొనువేల్పువని నిన్ను నభినుతించు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ!

141

కలుషభావంపు వఱదల మలినమైన
చిత్తనిమ్న గ భవదీయ చింతనంపు
స్ఫటిక సంస్పర్శచే శుభ్రపడునుగాదె
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ!

142

నడలె దేహవల్లరి; శిరోజములు నఱసె
మాట తడ బడెఁ గోర్కెలు మాత్ర మొక్క
రీతి నీరికలె త్తి యూరింపసాగె
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ!

143

మనసు తాదాత్మ్యమందు నీ మందిరమున
నిలిచి నీరమ్య రూపంబువేత్ర పర్వ
ముగ విలోకించు సుజననమూహమునకు
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లదేవ!

144

ఉపనిషత్సార మంతయు నొడిసిపట్టి
పండితుండైన నేమి లాభంబుగలదు
తావక పవిత్ర నామచింతనములేక ?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 145

ఫలమొ పుష్పమొ తోయమొ కలిగినంత
నీకు నైవేద్యమొసంగి ధ్యానించువారి
సంకటముఁ బాపు భక్తవత్సలుఁడ వీవు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ ! 146

జగము సృజియింపఁ బోషింప నమయఁజేయ
బ్రహ్మ విష్ణు రుద్ర స్వరూపములతోడఁ
గొలువఁబడెడి త్రిమూర్త్యాత్మకుఁడ వీవు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 147

ఉత్తమోత్తమ నరజన్మ మెత్తికూడ
పాడుపొట్టకై వ్యాకులపడునుగాని
జనుఁడు భవదీయతత్వజిజ్ఞాసఁగనఁడు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 148

కామమున గోపికల్, భీతిఁ గంసుఁ, డమిత
భక్తి భీష్ముండు, మైత్రి వివ్వచ్చుఁ డుగ్ర
వైరవృత్తిఁ జైద్యుండు నిన్ జేరికొనరె ?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 149

కారుమబ్బుల మెఱపులు గానవచ్చు
 రీతి విపదంధకారసంఘాతమందు
 నీకృపాజ్ఞోత్పన్న మాకుఁ గన్విందుఁగూర్చు
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 150

బాల్య కౌమార యౌవన వార్ధకములు
 నాల్గుదశలు గల్గియును మానవుఁడు నిన్నుఁ
 జిత్తశుద్ధిఁ గొలువ సమాయత్తపడఁడు
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 151

గగనసుమమయ్యే నేఁడు నిష్కామభక్తి
 ప్రతిఫలాపేక్ష లేక యెవ్వఁడుఁగూడ
 స్థిరమతిని నిన్నుఁదలఁప యత్నింపఁడయ్యె
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 152

ధాత్రిలో నిన్ను మించు ప్రత్యక్షదైవ
 మెవరు స్వామి? నేఁగడగండ్ల బవరమందుఁ
 జిక్కు కొంటిని న న్గటాక్షింపుమయ్య
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 153

కోరికల బెబ్బులుల్ చిత్తగుహను దూరి
 సంతతము బొబ్బలిడఁగ స్వాస్థ్యంబుఁదక్కి
 విహ్వలుఁడనైన నన్గావ వేగ రమ్ము
 బాలబాలాజి అప్పనపల్లిదేవ! 154

మెఱపుమెఱసిసమాడ్కి నామెదడులోన
హృద్యపద్యముల్ నిరవద్యరీతిఁ గదలి
పర్వలెత్తుట నీ కృపావశతఁగాదె !
బాలబాలాజి! అప్పనవల్లదేవ! 155

భవదుపాంతరమృభవనోపరితలంబుఁ
జేర నిర్వాజభక్తినిశ్రేణి నెక్కి
యుద్యమించెడు నాకుఁ జేయూత నిమ్ము
బాలబాలాజి! అప్పనవల్లదేవ! 156

తలఁపులన్నియు నీయందె నిలిపి, త్రికర
ణంబు లెప్పట్టునఁ జపలత్వంబు నొంద
కుండ నినుఁగొల్చు కలిమి నా కొనఁగుమయ్య;
బాలబాలాజి ! అప్పనవల్లదేవ ! 157

నా మనోరథములుదీర్చు స్వామి యంచు
ని న్నడుగఁగూడ దనుకొందు, నిజము సెప్ప
నంతరంగము నేఁ జెప్పినట్లు వినదు;
బాలబాలాజి! అప్పనవల్లదేవ! 158

కానికలుదెచ్చి యిచ్చెడివాని కీవు
వరము లిచ్చుటయెబ్బంగి పాడియయ్య
శ్రీపతివి నీకు లోటేమి సిరినిగూర్చి?
బాలబాలాజి! అప్పనవల్లదేవ ! 159

దండధరుమ్రోల భయదవేదండపాద
 ఘట్టన నలంగి మేను కళావికలయి
 పోవ నిచ్చగింపను; నాకు ముక్తి నొనగ
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 160

ప్రతిపదము భవద్వర్ణనాన్నదముగాఁగ
 నాదురసనపై నిరతంబు నలువచెలువ
 నిలిచి పల్కునట్లుగఁ గరుణింపుమయ్య!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ: 161

నన్ను భవపాశమునఁ గట్టు నిన్ను నేను
 భక్తిపాశముతోఁ గట్టి పంతమలర
 హృదయదేవాలయంబున నెలమి నిడుదు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 162

విడువనయ్య నీపాదారవిందసేవ;
 నదియె మధ్యవ రోగ దివ్యాషధంబు
 గాన నాకట్టి మహితభాగ్యమ్ము నిమ్ము;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ: 163

రిక్తహస్తాలతోడ నర్చింప నిన్నుఁ
 జేరితి ననుకోకు; మదియ చిత్తసుమము
 నీ కుపాయన మొనరింతు స్వీకరింపు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 164

నీదుగుడిచుట్టు వలగొని నెమ్మనంబు
భవదమ్మతనామచింతనాపారవశ్య
మందుఁ దేలఁగాఁ దృప్తిఁ గన్గొందు నిన్ను
బాలబాలాజి అప్పనపల్లిదేవ! 165

పెరటిలోన నీవులహ్రాసు వెలసినట్లు
వెలిమొదవు చేరువకువచ్చి నిలిచినట్లు
నీవుప్రత్యక్షమై నన్నుఁ బ్రోవుమయ్యఁ
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 166

పూచు నిన్నెంచ నామేనఁ బులకవల్లి;
అపదలు గడతెచ్చు కన్నయ్య వీవు
కొండదిగివచ్చి నాయెద నుండుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 167

దవ్వు నెంచక నీ నన్ని ధానమునకుఁ
జేరితిమిమేము; కారుణ్యసింధువగుచు
నయనపర్వమ్ముగా దర్శనమ్ము నిమ్ము
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 168

భక్తులెందఱో నిన్నుఁ గొల్చి ముక్తిఁబొంద
నా విషయ మీవు పట్టించుకో వదేమి?
పక్షపాతము చూప భావ్యంబె నీకు ?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 169

సృష్టి పుట్టినదాదిగా నెన్ని జన్మ
లెత్తినాఁడనొ నాకేమి యెఱుకలేదు;
నేఁటికైనను ననుఁ గరుణింపుమయ్య;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 170

అస్మదానందకలశరత్నా కరమును
నింగి ముట్టెడునట్టు లుప్పొంగఁజేయు
పర్వశుభ్రాంశుఁగా నిన్ను భక్తిఁదలఁతు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 171

రోమహర్షణ మొదపు నీనామమెన్న
జన్మసాఫల్య మగును నీచరిత విన్న
కలుము లొనఁగూడు నీదు వక్త్రంబుఁగన్న
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 172

భవదపారసేవాసరోవరమునందు
జలకమాడఁదలంచు నస్మన్మనో మ
రాళ మపవర్గరమ్యహర్మ్యమును బొంద
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 173

బుద్ధిమాంద్యము వెన్నఁటి ముసలితనము
రోగభరితమై బ్రదుకును గ్రుంగదీయ
నదుని కప్పుడు నీవు గన్నడుదువేమొ
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 174

సత్య మారయ రోగముల్ జనులపట్ల
వరములేయాను; లేనిచోవారునిన్ను
మదిని దలపోయువారె దుర్మదము హెచ్చి?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 175

పెద్దగండంబునుండి తప్పించి నన్నుఁ
బ్రాణభయము లేకుండఁ గాపాడినట్టి
నీకు హృదయపూర్వకనమోవాకశతము
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 176

పూర్వకృతకర్మఫలములు సర్వమాన
వాళి యనుభవింపక తప్పదన్న నిజము
నా కెఱుకయయ్యె నేటి గండంబువలన
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 177

రెండునెలలు పైఁబడినవి గండమునకు
నేను బొల్పడి, గాయంబు మానదేమి?
శీఘ్రమే దానిని నివృత్తిఁ జేయుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 178

నీవుతప్ప వే ల్పెవరు ధ్యానింప నాకు?
రుగ్గుడైనట్టివాకు నారోగ్య మొనఁగి
చల్లగాఁజూడరమ్ము వాత్సల్యమెనఁగ
బాలబాలాజి అప్పనపల్లిదేవ! 179

స్వేచ్ఛ యెక్కడిదయ్య నాజీవితమున
నతతతాపత్రయోగ్రపాశమునఁ జిక్కి
కలఁతవడునాకు బంధమోక్షమ్మునిమ్ము;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 180

ఎందఱనొ ప్రోచితీవని యందు;రవని
నీదుభక్తులు; దానిని నేను నమ్మఁ
బోను; స్వీయానుభూతిని బొందువఱకు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 181

చెవులుసోఁకిన నీదువంశీరవమ్ము
సృష్టిసర్వస్వమును బులకించిపోవు
నందు రాదులు, నాకట్టివిందు నొసఁగు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 182

కష్టములువచ్చినప్పుడుగాని నిన్నుఁ
దలఁవనట్టియజ్ఞాని నన్నుఁదప్పుపట్ట
కుండ సైరణఁజేసి కైదండ నొసఁగు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 183

చందనద్రుమంబున విషసర్పరాజి
చుట్టుముట్టినరీతి నన్నట్టివెతలఁ
బెట్టు పాపాఘములను బోఁగొట్టుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 184

శ్రమము నొందితివేమో శశ్వద్విలాస!
 స్పృష్టిరక్షాభరంబు వహించి నీవు
 సేదఁ దీరు మొకింత నా చిత్తశయ్య;
 బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ! 185

ఉత్తమశ్లోకు నిన్ను నా యుల్లమందు
 నిలిపి భజియింపఁ గిల్చిపానేకపాళి
 బెదరివను సింహగర్జన విన్నపగిది;
 బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ! 186

వాసనారూప సముదగ్ర వాయుహతికి
 సమసిపోకుండ భక్తిదీపమును నీవు
 కరపుటాచ్చాదనముతోడఁ గావుమయ్య;
 బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ! 187

వలదు సురసద్మసౌఖ్యముల్ వలదు భోగ
 భాగ్యచయము, కావలయు నీపావనాంఘ్రి
 పద్మసంపేవనావైభవంబు నాకు
 బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ! 188

నీదుగుడిగంట మ్రోగిన మోదమెనఁగఁ
 గోటి వల్లకి తంత్రులు మీటినట్లు
 పులకలెసరేగి నామేనఁ బొడమునయ్య;
 బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ! 189

గమ్యమెఱుఁగక జీవితకాలమంత
వ్యర్థపుచ్చి పరితపించి భవదుపాంత
మునకుఁ జేరితిఁ గృప ననుఁ బ్రోవరావె?
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ! 190

భక్తి నినుగొల్పు వారికి ముక్తిమంది
ర ప్రవేశంబు కడు సుకరంబుగాదె?
సత్కృపాలోకసంతృప్త సాధులోక!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 191

నీవు నాకత్తెదుట నిల్చి-నిరసమాన
భవ్యభవదీయ రమణీయవదన చంద్ర
బింబరోచిస్సుధల మురిపింపునన్ను;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 192

కలవు నవవిధభక్తి మార్గములు నీదు
సన్నిధికిఁ జేరఁ దలపోయు సజ్జనులకు
వానిలోనాకు నముచిత పథము నిమ్ము;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 193

సత్త్వగుణవిభాసితుఁడవు; తాత్త్వికాగ్ర
గణ్యుఁడవు; చరాచర జగత్కారణుఁడవు
మామకానందవనధివి; స్వామి! నీవు;
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ! 194

భారతీరమ్యతరపాదనీరజాత
కింకిణీ నిస్వనంబును గ్రేణిసేయు
మృదులకవితార్థురీనాద మిమ్ము నాకు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 195

తావక దశావతారగాథా న్రవంతి
నోలలాడ మాభవబంధజాలమెల్లఁ
ద్రెల్లి నిర్వాణపదవి సిద్ధిండుఁగాడె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 196

ఓపి కొక్కింతయును లేదు రేపు నాది
యానొకాదొ యనెడు శంక యావహిల్లఁ
జెచ్చెర నిను భజింతు; రక్షింపు నన్ను;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 197

అఖిలయోగప్రదుఁడవై యజాండమెల్ల
నిండియుండిన తేజోమయుండ వీవు
నన్ను నిత్యసంతుష్టు నొనర్చుమయ్య;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 198

పాపకృత్యముల్ చేసినవాఁడ, దైవ
దూషణకుఁ బాల్పడిన వాఁడ, దోషకలితు
నాశ్రయార్థిని మన్నింపుమయ్య నన్ను;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 199

ఇహమునందు నకాలమృత్యుహరణంబు,
 బరమునందు వైకుంఠనివాసయోగ
 సిద్ధి యగుఁగాదె నిన్నుఁబూజించు ప్రజకు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 200

జీవుఁడను నేను, పరమాత్మ వీవు; కింక
 రుండనేను; జగద్వల్లభుండ పీవు
 పతితుఁడను నేను పరమపావనుఁడ పీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 201

భావదారిద్ర్య మెచటఁ దోషంగనీక
 భక్తిరససుధార్ధురి పరవశ్శుద్ధోక్తు
 నటుల మత్కవిత్వముఁ దీర్చుమయ్య నీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 202

ఏలోకో తెలియని యసంతృప్తి నాదు
 హృదయకుహరమునందుఁ జేరినది తండ్రీ!
 శీఘ్రమే దాని దూరంబు చేయుమయ్య!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 203

మ్రొక్కుబడులు చెల్లించి సీమోల నిలిచి
 కోర్కెలను దీర్చుమని నిన్నుఁ గోరఁబోను
 సుంత దయఁజూప నిన్నుఁ బ్రార్థింతు నెడను;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 204

ప్రత్యహము నీదు చరణనీరజరజంబు
 నొదల ధరింప నీకు సాష్టాంగపడుదు
 బ్రేమమీఱ నాకట్టియదృష్ట మిమ్ము;
 బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ! 205

వానఁదడియనివాఁడు నిర్వాజమైన
 భవదపారశ్చపావృష్టిఁ బరవశింప
 నట్టి భక్తుఁడు గలఁడె యీ యవనిమీఁద?
 బాలబాలాజి, అప్పనపల్లిదేవ! 206

బ్రతుకువైకుంఠపాళిలో వెతలచిలువ
 పైకిరాకుండ నతము నన్ బట్టిమ్రొంగు
 నభగవతివై నీవు నన్నాదుకొనవె!
 బాలబాలాజి, అప్పనపల్లిదేవ! 207

శుచినొ నే నశుచినొ మనస్సునకు సుంత
 కూడఁదోచదు నిను భక్తిఁగొల్పువేళ
 దోషమెంచక నాకుఁజేదోడుకమ్ము
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 208

సర్వనదులు సాగరములో సంగమించు
 నట్లుగా నీకుఁ బ్రతిరూపులై వెలుంగు
 నఖిలదేవతార్చనలు నీ కందుఁగాడె;
 బాలబాలాజి, అప్పనపల్లిదేవ ! 209

భక్తిమాకందతరువుపైఁ బరవశించి
ప్రణవగానమొనర్చు దైవస్వరూప
పికవరేణ్య! సద్గతిని జూపింపు మాకు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 210

పాదమున గంగ, బొడ్డున బ్రహ్మ, యురము
నందు లక్ష్మి, కన్నులుగ సూర్యహిమకరులు,
పాస్పుగఁబెనుఁబాము, గల విశ్వపతి వీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 211

పుట్టినది మొదలొకని చనిపోవువఱకుఁ
గప్తములుదప్ప వెంతటిఘనునికైన;
నరుడవై నీవు పడవె బన్నములు స్వామి!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 212

పామరుఁడు నిన్ను తాయితప్పగభజించు;
జ్ఞాని నామరూపరహితుఁగా నెడంద
నెంచు; నెటులైన నీవె మాకేడుగడవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 213

వెన్నదొంగవై దీనులవిన్నపములు
విన్నదేవరవై కనుసన్నలోక
పొలన మొనర్చు నిన్ను సద్భక్తిఁదలఁతు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 214

ఎంతవర్ణించినను నిన్ను దృష్టివేడు
వాగతీతుడనౌ పరబ్రహ్మపీఠః
బాలిశుడ నేను పేర్కొనవశమె నిన్ను?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 215

మనసు నిల్వ దేలోకొ క్షణమాత్రమైన
నిర్మలంబుగ నిన్ను ధ్యానింపవలయు
నన్ను; నలసు నన్ మన్నింపుమయ్య కృపకు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 216

కష్టములమబ్బుదొంతరల్ గ్రమ్ముకొనిన
నీ కటాక్షప్రభాజనాస్తోకధాటి
కెదురునిల్చునె చిద్రుప్తలెచెదురగాని?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 217

స్వామి! భవదాలయద్వార సవిధమందు
నిల్చి నీ దివ్యమంగళనీలదేహ
కాంతిరింఛోళి ననుసోకసంతసింతుః
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 218

ఇందుగల వందులేవను సందియము
ప్రజలయెడగల్గ కుండ సర్వత్రసీవు
దగ్ధనంబిచ్చి రక్షింపఁదరలిరమ్ము
బాలబాలాజి అప్పనపల్లదేవ! 219

నిన్ను నమ్మిచెడినవాఁడు నిఖిలజగము
లందు లేడనియెంచి యవ్యాజభక్తి
నిన్నె సేవింతు నన్గరుణింపుమయ్య;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

220

నియమనిష్ఠాగరిష్ఠులు నిత్యసత్య
రతులు వైఖానసాదిసద్వ్రతులు నిన్ను
సుంత గానలేరన్న నేనెంతవాఁడ?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

221

భవ్యభవదీయ కృష్ణరూపంబు నేను
స్వప్న జాగ్రత్సుమపుల క్షణముగూడ
విడువకుండ వీక్షించు నద్విభవమిమ్ము;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

222

రాఘవేంద్రయతిని, పోతరాజకవిని,
త్యాగరాజ వాగ్గేయకోత్తముని నీవు
ప్రొచిన తెఱంగుమాకు సమ్మదము గూర్చు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

223

అత్తుని గ్రహశక్తి, నత్యానురక్తి,
విమలతరభక్తి, మధురోక్తి వేడ్క నా కొ
సంగి కృపజూడుమయ్య! వాత్సల్యమెనఁగ
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

224

అదునుద్రొక్కి పిదపఁగాళ్లుగడుగుకొన్న
 రీతి దుష్కార్యములొనర్చి భీతి నిన్నుఁ
 జేరి మ్రొక్కెడుమమ్ము రక్షింపుమయ్య!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

225

మామకహృదయనందనారామసిమ
 భవదపారకృపార్పురుల్ పాఠనేని
 భక్తిమందారసూనముల్ పరిమళించు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

226

ఎంతమొఱపెట్టుకొన్న నావంతఁ దీర్చు
 రా వదేల? వెనుకగజరాజు నీవు
 ప్రోచినట్టి గాథను నమ్మ బోనునేను
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

227

స్వర్ణహారము లొనఁగి; దేవళము గట్టి
 గారవించినభక్తుఁడు ఖైదు జేరె
 భక్తి నినుఁగొల్వ ఫలిత మిప్పగిదియానె?
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

228

సీదుపదభక్తినిరతుఁడ నిన్నుఁదప్ప
 నన్యదైవములను వేడనట్టివాఁడ
 నిస్సహాయుని నన్గడుఁపరావె?
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

229

పాపకర్తమదుర్గంధభరితమైన
మత్తనుపు భవదీయసామస్మరణను
రాపగావగాహమున ధన్యతను గనదె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 230

పలుకుఁబూబోడి నెదలోననిలుపుకొన్న
కవివరులెనిన్ను వర్ణింపఁగలరా? లేరా?
నామమాత్రపుఁగవిని నే నేమొనర్తు?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 231

నన్ను సదసద్వివేకసంపన్నుఁజేసి
భక్తివైరాగ్యభావప్రవర్ధనునిగ
నీపదాంభోజనన్నిధి నిలుపుమయ్య!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 232

శేవలము దేవశక్తుననీవు వెలసి
సాఁడవను నమ్మకము విడనాడి మేము
నలుగడల నిన్ను దర్శించు కలిమినిమ్ము
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 233

గోవుతో గురువులువాఱు కోడెభంగి
నిన్నుఁ గనువేడ్క నచ్చు విపన్ను నన్ను
నీదు మృదులాంక శయ్యపై నిలుపు మభవ!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 234

అవధరించినకొలది నీయమృతచరిత
మంతరంగ వైర్మల్యంబు నందజేసి
యుష్మదంఘ్రిసామిప్యంబు నొసఁగుఁ బ్రజకు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 235

అశ లడియానలై నిస్సృహగ్నిశిఖలు
సోకి శోపిల్లునన్ను నిస్తుల భవత్కృ
పాకటాక్షసుధావృష్టి సాకుమయ్య!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 236

ఐదుపదిచేసి నీయాలయాంతరమునఁ
దనువు ధనువురీతి నవనతాబొనర్చి
పాహి మాం పాహి యనుఞాకుఁ బ్రాపునీవె;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 237

హరివౌ క్రిస్తువౌ అల్లావౌ యరయ నిన్ను
నేమిపేరునఁబిలిచిన స్వామి, మాకు
నేత్రపర్వమొనర్పఁ గన్పింపుమయ్య;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 238

అఖిలవేదపురాణశాస్త్రాధ్యయన మ
హితఫలము గల్గుఁగాఢే దృఢతరభక్తి
ని న్నొకపరి స్మరించు విపన్నతఱకి
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 239

జపతపోధ్యాన నిరతులు సన్నునీంద్ర
పెర్చు లర్చించు భవదంఘ్రిపద్మయుగళి
యక్షయసుఖప్రదాయయై యలరుఁగాక;
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ!

240

పట్టుతేనెకంటె రసాల ఫలముకంటె
గోస్తనీగుళుచ్చముకంటె గొప్పదైన
నీపవిత్రనామరుచి వర్ణింపఁదరమె ?
బాలబాలాజి, అప్పనపల్లిదేవ!

241

పాలసంద్రపు తులల నుయ్యాలలూఁగి
పాపఠేని మవ్వపు సెజ్జఁ బవ్వళించి
కలిమిచెలిదోరవలపులఁగులుకు స్వామి!
బాలబాలాజి: అప్పనపల్లిదేవ!

242

చక్కనయ్యపునీవు నిన్నొక్కమాఱు
తనివితీరఁజూచిన దురితంబులెల్లఁ
దొలఁగి సమధిక శ్రేయముల్ గలుగుఁగాదె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

243

అవ్యయంబగు నీ కరుణామృతంబు
భక్తిభృంగారముల నేను బట్టి భృశము
త్రావనెంతును దివ్యనిర్వాణమంద;
బాలబాలాజి, అప్పనపల్లిదేవ!

244

సుప్రభాత సేవాపరాస్తోకమతులు
పుడమివేల్పులు ప్రామిన్కునుడుల నిన్నుఁ
బ్రస్తుతింప మాకు శ్రవణపర్వమొదవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 245

అమృతరుచిమించు సత్కవిత్వము నొసంగి
మధుర మంజుల కావ్యనిర్మాణ దక్షుఁ
జేసి చిరయశస్కుగఁ గటాక్షింపు నన్ను;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 246

ఎంతదైవోపహతులైన నుంత నిన్నుఁ
దలఁచినంతనె వారి భేదంబు దొలఁగి
మోద మరచేతియుసిరికై పొల్పుఁగాదె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 247

ముగ్ధమోహనమైన నీముద్దుమోము
నిర్నిమేషదృష్టుల నిదానించిచూచు
దివ్యవైభవమును బ్రసాదింపు మాకు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 248

తావకాపాంగ పీక్షణోత్పలములందఁ
గన్మ కరుణామరందంబు గదలియాడ
భక్తబంధరబృందంబు పగవశించు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 249

మహితలావణ్యరాశి పద్మావతీ ల
తాంగి యలమేలుమంగతాయారు తణపి
చలపువెన్నె లదోగునిన్ దలఁతుఁనెపుడు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 250

నీ దరస్మితచంద్రికల్ నిగుడుచోట్ల
దుర్భరామయధ్వాంతసందోహ మెడలి
విమల శాంతి సౌభాగ్యముల్ విస్తరిల్లు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 251

సగుణ నిర్గుణ పరతత్త్వమగుట నిన్ను
వివిధరీతుల దర్శించి విబుధవరులు
సంస్మృతి మహార్ణవ తరణ చణులుగారె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 252

చవన చలిత కదంబ పల్లవమువోలె
మృత్యుభీతిఁ గంపించు నాయెదను నీవు
పవ్వళించినఁ గొండంతబలము నాకు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 253

హృదయవామలూరుపునుండి యెగసిపడెడు
కోపకాకోదరంబును రూపుమాపు
తావకాహ్వయదండమున్ దలఁతు సతము
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 254

ప్రాణదీపంబు కొడిగట్టువఱకు నీకు
సేవఁ జేయుదు; నాశేషజీవితమును
జక్కదిద్దవె యెట్టి కష్టములులేక;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 255

ముదిమిపైకొని రోగముల్ ముసిరి, కఫము
కంఠమునఁ జేరి తీవ్రగాఢద్య మొదవ
భావిగతి నెంచి యిపుడె నిన్ బ్రస్తుతింతు
బాలబాలాజి అప్పనపల్లిదేవ! 256

ఏ పగిది నిన్నుఁ బూజించి నీపదాబ్జ
నన్నిధికిఁ జేరుకొందునొస్వామి నాకుఁ
దెలియఁ జెప్పుము మదిలోనఁ గలతదీఱ
బాలబాలాజి అప్పనపల్లిదేవ! 257

బాడబానలక్ష్మభితార్థవంబురీతి
వ్యథలఁ గ్రాగెడి యెడఁద నవ్యాజశాంతి
వృష్టిఁ గురియించి నాకు సంతృప్తి నిమ్ము;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 258

విధివిలాసము నెవరు తప్పింపఁగలరు
జరుగ బోయెడి దేదియో జరిగితీరు;
మీఁదుమిక్కిలి నిన్ను నమ్మితిని దండ్రుడి
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 259

సానఁబట్టినకొలఁది వజ్రంబు తఱుకు,
 లీను గతి భవచ్చింతనాధీనహృదయు
 డప్పకప్పముల్ పాసి సౌఖ్యంబుఁ గనఁడె
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 260

వెన్నజిడ్డుకెమ్మొవినిఁ జెన్నుమీఱ,
 మురళిమ్రోయించి సృష్టిని మోహపఱుచు
 వ్రజకులొంగనాస్మరఁ నాకుఁబ్రాపునీవె;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 261

శ్రవణసుభగములైన నీ చారుచరితఁ
 తెన్నిమాఱులు నర్ణించియున్నఁగాని
 తృప్తిగనలేరు నుకవు లదేలసామి?
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 262

నల్లనయ్యగఁబుట్టి వ్రేపల్లెలోన
 గొల్ల యిల్లాండ్ర యీలువుల్ గొల్లగొట్టి
 భక్తజన భాగధేయమై పరగు వరద!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 263

ఎంత మధురాతి మధురమో యెంచలేను
 నీదునామపీయూషంబు; నెమ్మిదాని
 బత్తిదోసిళ్ళుఁద్రావి నేఁ బరఘశింతు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 264

సర్వవేళల నిన్ను సంస్కరణజేసి
చర్మచక్షుర్ముగమునఁ బేర్చిఁజూచు
గలిమినిమ్ము నేను మఱిమికాంక్షసేయఁ
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 265

ధాత్రి నెంగిలి కాని పదార్థమేది
కలదు? నీపూజకొఱకు, సర్వలమదీయ
హృదయసుమమునె నీకు సంప్రీతి నిడుదు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 266

అశువుగ మనోహరకవితాంబురాశి
పొంగి పొరలిన సుకవి సమ్మోదమంది
యచ్యుతుని నిన్నుఁబొగడి విఖ్యాతిఁగనఁడె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 267

అణిముత్యాలఁబోలు పద్యాలుప్రవాసే
భక్తి నీకు హారముగ నర్పణమొనర్తు
నెలమి నాదు కాన్కను గ్రహియింపుస్వామి
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 268

సర్వభారము నీ భుజస్కంధమందు
మోపి, నేక్రియాశీలినై యోపినంత
యత్న మొనరింతు నాకు జయమ్మునిమ్ము;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 269

మానసికరుగ్గతకు మందు కానరాదు
ధరణి నీ దివ్యనామచింతనమె యెట్టి
చ్యాధినైన నిర్మూలించునట్టి మందు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

270

“తత్త్వమసి”యన్న పదమె యుత్సాహపఱిచి
స్వపరభేదరాహితుః నిస్సంగు నిన్ను,
గాంచు మార్గము నాకుఁజూపించె నెదను
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

271

పిలిచినంతనె మఱుమాటు వెలుకు దొడ్డ
వేల్పుదొరవీవు; నాపైనిఁ బ్రేమఁజిలికి
యనుఁగుబిడ్డగ గుండెకు హత్తుకొనవె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

272

అవసరార్థము వచ్చుబంధువులె తప్ప
మమత లొలికించునట్టి చుట్టములులేరు
భువిని నాకు నిజమగు నాపుడవు నీవె;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

273

అబ్బభవముఖ్యబర్హిర్ముఖార్హితములు
సౌరశైవలినీ జన్మకారకములు
మోక్షదములైన నీపదమ్ములు భజింతు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

274

తల్లివియుఁ దండ్రివియు గురూత్తంసుఁడవును
 స్నేహితుఁడవును నన్ను రక్షించునట్టి
 వేల్పువును నీవెగా మది విశ్వసింతుఁ
 బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

275

త్వన్మృగోద్గీత మంజుగీతా సుధార
 సంబుఁ గ్రోలెడి సుమతి శశ్వదపవర్గ
 దివ్యవైభవమంది శంతృప్తిగనఁడె?
 బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

276

యతులు ప్రాసల కొఱకుఁ బ్రయాసపడక
 సురధునీరురీ సన్నిభ స్ఫూర్తితోడ
 మత్కవిత్వంబు నీపయి మరలనిమ్ము
 బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

277

హృదయపద్మవాసివని ని న్నెఱుగలేక
 కొండకోనల నిన్ననఁగోరువార
 లెంత వెఱుగిలో నే వదిలిపలేను;
 బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

278

తావక పదాబ్జరజము మత్తనువుసోఁకె
 నేని జన్మజన్మాంతర కృతదురంత
 పాపముల్ వాసి, నే భాగవతుఁడ నగుదు
 బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

279

గగనపీఠీ విహార రాకా సుధామ
 యూఖబింబంబువోలె నాయుల్లమందు
 సంచరింపుము నీవు హర్షంబుగూర్పు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 280

చుట్టుఁగై దువుజోడవై సోఁకుమూఁక
 నెల్లఁ బేరుటాలమునందుఁ ద్రెళ్ళఁజేసి
 పుడమిజేజీల జోతలు పొందు స్వామి!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 281

లోకములు లోకపాలురు లోకవాసు
 లందఱుఁ దెగినఁ దుది లోక మంతరింపఁ
 బృథుతమమున నేకాకృతి వెలుఁగు వరద!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 282

మార నలకూబర జయంత మధు సుధాంతు
 రూపగర్వాతిశయమును ద్రోసిపుచ్చు
 మేటి యందగాఁడవు నీకు సాటియెవరు?
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 283

వారిచర కూర్మ కోలంబ నారసింహ
 ఖర్వ భార్గవ రాఘవ కంసదమన
 బుద్ధ కల్యాణి రూపప్రసిద్ధచరితః
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 284

నిన్ను రథసారథిగఁ జేసికొన్న పార్థుఁ
డెంత మహిమాత్ముఁడో మది నెంచలేను
శ్లాఘ్యముకద నీభక్తవాత్సల్యగరిమ;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 285

ఏమి పున్నెము చేసెనో స్వామి నీదు
మోవి నటియింపఁ బిల్లనగ్రోవి తొల్లి
దాని భోగంబుఁ బేర్కొనఁ దరముగాదు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 286

నన్ను నీకొఁగిలికిఁ దీసికొన్న యెడల
నేమి చెప్పుదు నాభాగ్య మింద్రపదవి
యైన నాకుఁ దృణప్రాయమౌను సుమ్ము;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 287

పులినసీమలఁ బిల్లలు బొమ్మరిండ్లు
కట్టి పడఁగొట్టుభంగి లోకములు నీవు
సృష్టిజేసి లయమొనర్తువేలస్వామి?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 288

ఇష్టకామ్యార్థ సిద్ధ్యర్థ మెవరునిన్ను
సతత మర్చింతురో వారి వెతలుదీర్చి
వితతవై భవ మొనఁగు శ్రీపతివి నీవు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 289

మోక్షదములైన నీ పదాంభోజయుగళి
నమ్మి చేరినాడ నిక దండధరు కాల
పాశమున కైన నే వెఱవంగబోను;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 290

చిన్ని బిడ్డడు తప్పులు చేసెనేని
తండ్రి మన్నించుభంగి సంతతమునేను
జేయు దోషవ్రజము నుపేక్షింపుచుయ్య;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 291

బధిరునకు శంఖమధురనిస్వనము చెవిని
సోకనట్లుగాఁ బరమసీచునకు భవ్య
భవదమృతచరిత్రలు శ్రుతిపర్వమగునె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 292

కన్ను మూసినఁ దెఱచిన నిన్నుఁదప్ప
నితరదై వములను జూడనిచ్చగింప;
నాలసింపక నాకుఁ బ్రత్యక్షమగుము
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 293

సామజవరద! నాపైనిఁ బ్రేమఁజూపి
సాంఖ్యయోగరహస్యము స్పష్టపఱిచి
విజయునకు దీటుగాఁగ ధీవింపు నన్ను
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 294

పండువెన్నెలకంటె సౌపర్వ నిమ్మ
గాజలముకంటె మిహికానగంబుకంటె
జల్లనగు నీదు చూపులు చాలు మాకు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 295

స్వామి: నీ పదాజ్ఞాతసేవామరంద
పాన మత్త మానసమధుపంబు; వివిధ
దైవ వరివన్మరుచి కెట్లు తనియఁగలదు?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 296

నిలువుదోపిడి చేసెడు కలిమి దొరవు
కాన, నా దురంతదురితోత్కరమునెల్ల
దోచి, నన్ను సుకృతిగ నాదుకొన రావె!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 297

కోటియజ్ఞఫలము సమకూరుఁగాదె
వాసుదేవ! ని న్నర్పించువారి కిలను
బ్రహ్మభావన నొసఁగి కాపాడు నన్ను;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 298

వరద! నీ కరుణాసుధాపాంగరోచి
సుంత ప్రసరించెనేని నావంతలెల్లఁ
బోయి బ్రతుకు క్షీరాబ్ధియై పొంగిపొరలు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 299

దాన్యభక్తి నేను బ్రాధాన్యమిచ్చి
నిన్నె సేవించు నాదగు నన్ని బరువు
బాధ్యతలను నీవె వహింపు స్వామి యింక!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 300

4. వివిధ దైవత భాగవతవర్ణనము

తిరుమలను వేంకటపతివై తేజరిల్లి
ముగ్ధమోహనరూపవిస్ఫూర్తితోడ
చక్షురుత్సవ మొనఁగు నిన్ నన్ను తింతు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 301

అన్న వరమందు, సత్యనారాయణుండ
వై యశేషజనావళి యూర్తి నెల్లఁ
బాట ద్రోలెడు నిన్ను నద్భక్తిఁ దలఁతు;
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ! 302

సింహశైలాగ్రమున నధిష్ఠించి శ్రీనృ
సింహదేవుఁడవై జగచ్ఛ్రేయమునకు
వరదహస్త మందించు నిన్ బ్రస్తుతింతు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 303

భద్రగిరిపైని శ్రీరామభద్రనామ
ధారివై యొప్పి జనకామితములనెల్లఁ
ద్వరితగతిఁ దీడ్చునీకు వందనశతంబు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 304

నూతశౌనకాదిమునులు ప్రీతితోడ
 నై మిశారణ్యమందు ననారతంబు
 నీదు భవ్యకథాలాపనియతిఁ గనరె?
 బాలబాలాజి అప్పనపల్లిదేవ! 305

మూఁడుజన్మల వై రంబుఁబూని నీదు
 ద్వారసంరక్షకులు నిన్నుఁ జేరిరన్న
 స్వామిభక్తి కది నికపోపలముగాదె?
 బాలబాలాజి అప్పనపల్లిదేవ! 306

వృథివి సమలోష్ఠహేములై ప్రథితిఁగన్న
 అంబరీషాదిరాజులు లమిత తావ
 కీన శుశ్రూషచే ద్రువకీర్తిఁగనరె?
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 307

రంతిదేవుఁడు ప్రాణనిష్క్రమణవేళ
 జల మొసంగి పులస్కుని సాఁకి నీదు
 శీతలకటాక్షపీఠావిభూతిఁ గనఁడె?
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 308

ఆత్మసుతుని నారాయణ యనుచు మరణ
 శయ్యనుండి పిలిచిన నజామిశునకు
 సద్గతిని బ్రసాదించినస్వామి వీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 309

గీతగోవింద కావ్యనిర్మాత కవివ
రేణ్ముడు జయదేవుడు నిన్నుఁ బ్రీతిఁ గొలిచి
పారలౌకికసౌఖ్యసంపత్తిఁగనఁడె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 310

హరిహరాద్వైతతత్త్వంబు వ్యాప్తిఁజేసి
తెనుఁగునుడులతో జయమును దీర్చినట్టి
తిక్కయజ్ఞ భవత్కృపాదీప్తిఁగనఁడె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 311

పుణ్యచరితుండు బమ్మెరపోతరాజు
భాగవతకర్తగా ఖ్యాతిఁ బడయుటకును
గారణము భవత్కారుణ్యగరిమగాదె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 312

అమరవాగ్దేయకారుడు విమలకీర్తి
సాంద్రుఁ డన్నమాచార్యకవీంద్రుఁడు, నినుఁ
బదకవిత్వముతోడ లోఁబఱచుగొనఁడె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 313

నాదచతురాస్యుడై జగన్నాథు నిన్నుఁ
దనివితీర శ్లాఘించిన త్యాగరాజు
సుకృతియై భవత్సన్నిధ్యశోభఁగనఁడె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 314

మువ్వగోపాలపదములు ముదముతోడఁ
బాడిక్షేత్రయ్య భవదీయభక్తికలశ
వార్ధిలోఁ దేలి, ధన్యజీవనుఁడుగాఁడె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 315

జలధి వటుపత్రమందున విలయవేశఁ
జిన్ని పాపఁడవైపండి నున్నితముగఁ
గాలిబొటవ్రేలు చీకు నీలీలలెంతు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 316

5. శ్రీ రామావతార లీలలు

పుత్రకామేష్టిఫలముగాఁ బుట్టి నీవు
దశరథోర్వీకశత్రునందనుఁడ వాచు
రఘుకులాంబుధిశశివిగాఁ బ్రథితఁగనవె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 317

ముగ్గురమ్మలప్రేముడిపొంది, రామ
చంద్రనామంబుతోఁ బ్రజాస్వాంతములకుఁ
బ్రమదమొనఁగినట్టి పురుషోత్తముఁడ వీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 318

గాధిసూనుని జన్మంబుఁ గాచుకొఱకు
ననుఁగుఁడమ్ముఁడు వెంటరా నడవిక్షేగి
తాటకనువధించిన నీప్రతాపమెంతు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 319

గౌతమమహర్షి శాపంబు కారణముగ
 జూయియైన యహల్యను రమ్యపాద
 రజముచే నాతిఁ జేసిన ప్రభుఁడవీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 320

చెఱకుగడను గంధేభంబు విజుచుకరణి
 శివధనువుఁ దున్ని జానకీధవుఁడ వైన
 పురుషమోహనరూపు నిన్ బొగడవశమె?
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 321

పితృవచఃపాలనార్థము విపినములకుఁ
 జిగురుఁగెమ్మొవి పై దరస్మితము చింద
 వెడలినట్టి యాదర్శపుత్రుఁడవు నీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 322

నదిని దాఁటించిన గుహుని మదినిమెచ్చి
 భవజలధి దాఁట నతనికి భవదమేయ
 సత్కృపాపోత మందించి సాఁకితీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 323

భరతు నవ్యాజభక్తికిఁ బ్రమదమంది
 పాదుకలనిచ్చి తన్నునోవాంఁఁ డీర్చి
 రాజ్య మేలంగఁజేసినరాజవీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లదేవ! 324

గడ్డిపోచ బ్రహ్మస్త్రమై క్రమ్ముకొనఁగ
భీతిఁ గాకాసురుఁడు నిన్ను వేడినంత
నభయమొనఁగినట్టి శ్రితార్తిహరుఁడవీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

325

శూర్పణఖ వచ్చి నీ తనూశోభఁగాంచి
మురిసి నినుగోర దానికి బుద్ధిఁగఱప
ముక్కు జెవులు గోయించినప్రోడవీవు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

326

పంచవటిని ఖరాదిరా త్రించరాళి
నస్త్రునైపుణ్య మేపార యామ్యపురికిఁ
దరలఁ జేసిన జగదేకధన్వివీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

327

ప్రాణములు పణంబుగ నొడ్డి పంక్తికంఠు
తోడఁ బోరి జానకినిఁ గాపాడ నుద్య
మించినట్టి పక్షికి మోక్షమిచ్చితీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

328

శబరి యెంగిలిపండ్లు నిస్సంశయముగ
మెనవి యామెకుఁ గైవల్యమొనఁగుటన్న
నెంతగొప్పదేవుఁడవో మా కెఱుకయయ్యె;
బాలబాలాజి అప్పనపల్లిదేవ!

329

వారి నొక్కకోలను నేలఁగూలనేసి
రవితనూజుఁ గిష్కంధకు రాజుఁజేసి
చెలిమికిని మాటుపేరుగా వెలసితీవు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 330

జవమున శతయోజనదీర్ఘ సాగరమును
దాటి సీతనుగాంచి తద్వార్తఁజెప్పి
నట్టి హనుమంతుఁ గడుమెచ్చినాఁడవీవు;
బాలబాలాజి అప్పనపల్లిదేవ! 331

లంకకును దారిసీయని లవణకంధి
పొగ రణంప బ్రహ్మాస్త్రంబుఁ బూన నీవు
కాళ్ల వ్రేళ్లఁబడినవానిఁ గాచితీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 332

ఉడుతసేవకు ముదమంది యొడిని జేర్చి
దాని కుత్తమగతిని నుదారరీతి
నొసఁగిన పరమకరుణామయుండవీవు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 333

శాత్రవసహోదరుఁడు విభీషణుఁడు నిన్ను
శరణువేడ లంకాపురీశ్వరునిజేయ
వాని కభయమిచ్చిన వీరవరుండవీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 334

వారధిని గట్టి వానరబలముతోడ
 లంకకునుజేరి కుటిలుఁ బొలన్తుఁగూల్చి
 సీత చెఱును బాపిన రఘునేతవీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

335

భరత లక్ష్మణ శత్రుఘ్న వాయుజ రవి
 సుత విభీషణాది హితులు నుత్తులొనర్పఁ
 బుడమి నేలిన రామభద్రుఁడవు నీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

336

6. శ్రీ కృష్ణావతార లీలలు

దేవకీవసుదేవుల దిగులుమాన్యు
 ముద్దు బిడ్డగఁ జెఱుసాలఁ బుట్టి, గోకు
 లమ్ము నోమిన నందబాలకుఁడవీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ:

337

అబ్బురంబు గొల్పును యశోదమ్మ నిన్నుఁ
 గన్న కొమరుకంటెను మిన్న గాఁ దలంచి
 పెంచి పెద్దఁ జేసిన యితివృత్తమెన్న
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

338

పూతనావిషస్తన్యమభీతిఁ గ్రోలి
 దానిప్రాణముల్ దీసి సద్గతినొనంగి
 వాసికెక్కిన గోపడింభకుఁడవీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

339

అమ్మ నే మన్నుఁ దినలేదు నమ్ము నాదు
పలుకు లని నోట బ్రహ్మాండభాండమెల్ల
హర్షమెసఁగఁ జూపిన పరమాత్మవీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

340

బుల్లిబొజ్జఁ జతుర్దశభువన ములను
మోయు తెఱుఁగని తల్లి నీ సాయమేమి
లేక నినుఱోటఁ గట్టఁ గల్గెనె రవంత?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

341

కడిఁదికార్చి చ్చుమ్రింగిన ఘనుఁడవీవు,
ధేనుకాసురుఁ జంపిన దిట్టవీవు,
శకటదైత్యు నదిమిన జాణవీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

342

చారుయమునా స్రవంతికా సైకతముల
వల్లవార్భకసహపంక్తి నుల్లమలరఁ
జర్దిగుడుచు నీతీరు ముచ్చటను గొలుపు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

343

నందగోకులమందు నానందమొప్ప
గొల్లపిల్లలతోడ నిల్లిల్ల నీవు
కొల్లగొట్టుగాథలు మాకుఁ గుతుకమొసఁగు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

344

భయదకాళియ పన్న గఫణములందు
 భూచరులు భేచరులు మనోమోదమంద
 నృత్యకేశీవి నోదంబు నెఱపితివు;
 బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ! 345

నగ్నదేహులై యమునలో స్నానమాడు
 గోపికల చీరలు హరించి గొప్ప తత్త్వ
 బోధఁ జేసిన ధార్మిక మూర్తివీవు;
 బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ ! 346

కుండపోతగ వర్షంబుఁ గురియఁజేసి
 గోకులము నాకులమొనర్చుగోత్రవైరి
 యాటకట్టించినట్టి సాహసివివీవు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 347

విశ్వమోహనమైన నీ వేణురవము
 వినితరించినయాభీరవనిత లుర్వి
 నేమి నోములు నోచిరో యెఱుంగ నేను;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 348

రమ్యబృందావనీ నాట్యరంగమందు
 ప్రజవధూనహితుండవై రాసలీల
 లభినయించిన నీమూర్తి నాత్మదలఁతు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 349

చేరువకు వచ్చినట్టి యక్రూరు మెచ్చి
యమునలోఁ గృతస్నానుఁడౌనతని కెలమి
విశ్వరూపంబుఁ జూపిన వేల్పువీవు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 350

గంధమాల్యానులేపముల్ గౌరవముగ
నీ కొనంగి కుబ్జ, భవత్కృపాకటాక్ష
మునఁ ద్రిలోకసుందరిగ నీమ్రొల నిలదె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 351

కువలయాపీడగజరాజుఁ గుప్పఁగూల్చి
మహితబలశాలిఁ జాణూరు మట్టువెట్టి
బిరుదుమగఁడవై మధురలో వెలసితీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 352

కఠినచిత్తునిఁ గగసునిఁ గసిమనంగి
తల్లిదండ్రుల ఘోరబంధములు వాపి
ద్వారకాపురి వేలిన స్వామివీవు!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 353

ముక్కడులు జరాసంధాదు లుక్కుమిగిలి
చివ్వకును నీపయినిఁగాలుద్రవ్వినపుడు
లీల వారి నోర్చిన శౌర్యశాలివీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 354

రాక్షస వివాహమున రిపురాజినెల్ల
గడ్డి కఱపించి రుక్మిణీకన్యతోడ
విజయలక్ష్మినిఁ జేకొన్న విభుఁడవీవు!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

355

రాజసూయాధ్వరంబునఁ బ్రల్లదంబు
లాడిన శిశుపాలుని, జశ్రహతునిఁ జేసి
ధర్మజార్ఘ్యంబుఁ గైకొన్న దైవమీవు!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

356

దుస్ససేనుఁడు ధూర్జుడై ద్రుపదతనయ
వలువ లొలువంగ నక్షయవస్త్రికలితఁ
జేసి యామెమానంబు రక్షించితీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ !

357

బాలసఖుఁడు కుచేలుఁడు భక్తిమీఱ
నటుకు లందింపఁ బ్రీతితో నారగించి
చిటికెలో వాని ధనవంతుఁ జేసితీవు!
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ!

358

వీరశృంగారరసములు వెల్లివిరియ
నరిని వరుని మెప్పించు సత్యావధూటి
సమరకౌశల మెంచిన జాణవీవు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

359

సత్యభామకు గర్వభంజనముసేయఁ
దులసియాకునఁ ద్రాసులోఁదూఁగి పరమ
భక్తసులభుండ వన్న పేర్వడసితీపు
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ ! 360

రాజరాజు విం దొనఁగఁ దిరస్కరించి
విదురు నాతిథ్యమునకు సమ్మదమునంది
భక్తవాత్సల్యమును స్పష్టపఱచితిపు
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ ! 361

కౌరవులు నిన్నుఁజేరోలగమునఁ బాశ
బద్ధుఁ జేయఁగా విశ్వరూపఁబుఁ జూపి
వారి మౌర్ఖ్య మణఁచిన దైవఁబవీపు
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ ! 362

పుట్టిగ్రుడ్డియౌ ధృతరాష్ట్ర భూధవునకుఁ
జూపు నొసఁగి భవద్విశ్వరూపదర్శ
నాప్తినొదవించినట్టి కృపాబివీపు;
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ ! 363

గాండివము చేయిజాతె సంగరముసేయ
ననుచు నశ్రుసిక్తాక్షుడై యలమటించు
విజయునకు గీతఁగఱపిన వేల్పువీపు
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లి దేవ ! 364

కొదమసింగంబు కుంభీంద్రమద మడంప
నులుకురీతిఁ గురుక్షేత్రయుద్ధమందు
భీష్ముపై దూఁకు నీ మూర్తిఁ బ్రీతినెంతు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

365

అజిలో ధార్తరాష్ట్రుల నణఁగఁదొక్కి
వసుధకును యుధిష్ఠిరు సార్వభౌముఁజేసి
విశ్వసంక్షేమకర్తవై వెల్గితీవు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

366

అష్టభార్యలతోఁ బదునాఱువేల
గోపికలతోఁ బ్రణయకేళిఁ గుతుకమొప్ప
జరుపు నీదు రాసిక్య మాశ్చర్యకరము
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

367

జయ విశుద్ధచైతన్యవిస్ఫారతేజ!
జయ యశోదాపురాపుణ్యనత్పలంబ!
జయ నమస్తలోకావనానకచిత్త!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

368

జయ గభీరాబ్ధిగర్వభంజనమహాస్త్రి!
జయ వృషభనగవిహరణోత్సాహశీల!
జయ పయోరుహపత్రవిశాలనేత్ర!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

369

7. సామాజిక స్పృహ

బురద, బుట్టిన తామరపూవు నీడు
పూజ కర్త మగుట లేదె? పుడమిలోన
గుణమె కాని కులమును బేర్కొనఁగరాదు
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 370

హీనవంశసంభవయై యహీనమహిమ
సతులలోనరుంధతి నమున్న తనిఁ గాంచె
కులముగా దుర్వి నెఁచంగ గుణమెకాని
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 371

బోయవాఁడైన నేకలవ్కుండు తొల్లి
మేటి విలుకాఁడుగాఁ గ్రీడి మించలేదె?
గురుఁడు కోర నంగుష్ఠంబుఁ గోసియీఁడె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 372

గుండె పిండు కవితలు కోకొల్ల లల్లి
తెలుఁగుజగతికి ఘనకీర్తిఁ దెచ్చినట్టి
జాషువా కపింద్రుఁడు హరిజనుఁడుగాఁడె?
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ ! 373

భవ్యభారతరాజ్యాంగభవనశిల్పి
న్యాయశాస్త్రకోవిదుఁడు మహామనీషి
నచివుఁడంటెత్కరుఁడు హరిజనుఁడుగాఁడె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 374

సేతుశీతాద్రిపర్వంతభూతధాత్రి
 ఖ్యాతిఁ గన్నట్టి యాది శంకరుని కెవఁడు
 సర్వజనసమానత్వంబుఁ జాటిచెప్పె?
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

375

యుగయుగంబులనుండి యీ యుర్విలోన
 రక్తదాహముఁ బెంచు వర్ణవ్యవస్థ
 నదుపులోఁ బెట్టఁ గల్గు నాయకుని నిమ్ము;
 బాలబాలాజి అప్పనపల్లిదేవ!

376

పుట్టగొడుగులవంటి యీ పుట్టుపులకు
 సార్థకతఁజూపు లేనిచో సమసిపోవె?
 కాలిన పెనంబుపై నీటికణములట్లు
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

377

అహము తలకెక్కి పేదల నహరహంబు
 ఘోర హింసల పాలేయ కుజనకోటి
 గుండెలకు బల్లెమై నిలుచుండరాదె?
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

378

పదవికై చేయరానట్టి పనులుచేసి
 నీతి సూత్రాలు గోతిలోఁ బాతిపెట్టు
 నేతలను దగురీతి దండింప రమ్ము;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ!

379

గోముఖవ్యాఘ్రముల్ తడిగుడ్డతోడ
గొంతుఁగోసెడి తుచ్చులగుంపునుండి
బ్రతికి బట్ట కట్టఁగ మాకు గతిని జూపు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 380

సరకులను దాచి నల్లబజారులందు
నిష్టమైన ధరకు విక్రయించునట్టి
మోతుబరి వర్తకుల పుట్టి ముంపరమ్ము;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 381

అత్తయు నొకింటి కోడలేయనెడు సూక్తిఁ
ద్రోసిరాజని కోడండ్ర గాసిపెట్టు
పెంకియత్తలకును గనువిప్పునొనఁగు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 382

సంఘవిద్రోహ శక్తులు జాతినెల్ల
నల్లకల్లోల మొనరించి తల్లడిల్లఁ
జేయుచుండఁగ దగఁదుపెక్షింప నీకు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 383

ఎల్లమతముల సారాంశ మేర్పడంగ
దేవుఁ డొక్కఁడే యని తెల్పుఁ దెలివిమాలి
జనులు కొట్లాటలకు దిగజాఱఁ దగునె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 384

పూట కొకపక్షము వహించి “ఓటు” కొఱకుఁ
 గల్గబొల్లి మాటలతోడఁ గప్పదాఁటు
 వేయు నాయకమ్మన్మల పీచ మణిపు;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 385

కాలమానపరిస్థితుల్ గలసిరాక
 బుద్ధిమంతులు పలుపాటు పొందుచుండఁ
 బట్టనట్లుండుటది నీకు భావ్యమానె?
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 386

కులమతంబులు రెండు నరులను నేడు
 పట్టిపల్లార్చు వ్యాధులై ప్రబలుచుండ
 మంచి వెజ్జవై వానిని మాన్పుమయ్య;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 387

ప్రతిసమస్యను నేర్పుగా రాజకీయ
 ముగ మలంచి లబ్ధినిబొంది మురియునట్టి
 స్వార్థపరశక్తులకు గుదిబండవగుము;
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 388

నశ్వరంబగుదేహంబు నమ్మి దాని
 కూడిగముఁ జేసి భవదంఘ్రియుగ్మసేవఁ
 బడయని కుమతి జీవచ్ఛవంబ కాఁడె?
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 389

సదవగాహనలేని సంసారమందుఁ
గీచులాటలు తఱచుగా లేచు గాన
దంపతుల మధ్య నఖ్యంబు నింపు మభవః
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ! 390

మంచితన మన్న దెన్నఁడో మంటఁగలిసె
కరడు గట్టిన నిర్దయ కదనుద్రొక్కె
బడుగువర్గాల బ్రదుకు తెప్పగిదిఁ గడచు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 391

పెను సమస్యలు సృష్టించి మనుజ జీవి
తాలతోఁ బరిహాసంబు లేలనీకు?
సుంత దయఁ జూపి వారల వంతఁదీర్చు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 392

మనుగడయెలేని పంగ్వంధజనులు శోక
వారిధి మునిఁగి యల్లాడ వారి నేల
సాఁకరాపు నీ కారుణ్యనౌకతోడ?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 393

అలి తెచ్చిన కత్తుంబు చాలదనుచు
అత్త వారిల్లు గుల్లఁ జేయంగఁజూచు
మూరబామాతలకు నీవు బుద్ధిఁ గఱపు;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 394

కట్నమందాశ పెరిగి లోకంబులోన
కన్నియల బ్రతుకులు వల్లకాడులయ్యె;
వీల పాప వీ దురవస్థ? జాలిలేదె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 395

కాలమే పరిష్కార మార్గమ్మునుమ్ము
దేనికైనను; మనుజుఁడు దీక్షఁబూని
దూరదృష్టి గమింపఁ జేకూరు సుఖము;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 396

సరసకావ్యంబు ప్రియసుహృద్వరునిరీతి
యాపదల సహకారంబుఁజూపి, యాత్మ
ధృతిని బెంచి నడుని సరిదిద్దుఁగాదె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 397

చేదుతీపుల కలయికే జీవితంబు
పతియు సతియు వాగ్ధనంబుఁధమూని
వరలిన బ్రతుకు బంగారుబాట కాదె?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 398

జననమరణముల్ సుఖదుఃఖసముదయంబు
సృష్టి జీవకోటికిఁ గల్గఁజేసిసివు
అలఁతి నవ్వుచిందించు రహస్యమేమి?
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 399

శ్రద్ధగాఁ గవిత్వమువిని నద్విమర్శ
సేయు సహృదయ శ్రోతలు క్షితిని నేడు
నామమాత్రావశిష్టలైనారు సామి!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 400

ఆత్మవిశ్వాస మనదుగా నలమటించు
యువత కులైజ మిచ్చి చేయూతనొసఁగి
కార్యశూరులఁ జేయు మవార్యచరిత!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లి దేవ! 401

8 దశావతార వర్ణనము

ద్రుహిణుఁగను బ్రామి వేదముల్ దొంగిలించి
జలధి దాఁగిన సోమకుఁ జంపినట్టి
మత్స్యరూపావతార! యో మహితచరిత!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 402

దేవదానవుల్ దుగ్ధాబ్ధి దీక్షతోడఁ
ద్రచ్చఁ గ్రుంకిన తరిగొండఁ దత్క్షణంబ
నోర్మితోమేనఁ దాల్చిన కూర్మరూప!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 403

అసురవల్లభుఁ డా హిరణ్యాక్షుఁ డుర్వి
నొడిసిపట్టి వార్ధిని ముంపనున్న తఱిని
కోరయంచున నిల్చిన క్రోడరూప!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 404

ఇందుఁ గలఁడందు లేడను నందియమ్ము
వలదు హరిపట్ల నను పట్టిపైని గనలు
హేమకశిపునిఁ జీల్చిన నృహరిరూప!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 405

బలిసురారాతినుండి త్రిపాదధరణి
దానముగఁ బొంది భూనభోంతరమునిండి
కరుణ నాతనిఁ గాచిన ఖర్వరూప!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ ! 406

అలిగి ముయ్యేడు మాఱుల నవనిపతుల
కంతములు ద్రుంచి, మాతృశోకంబుఁదీర్చి
ప్రతిన నిల్చుకొన్న పరశురామరూప!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 407

చెనఁటి దశకంఠ శిరములు డీతని రాల్చి
పతిని సీతనుగొని జగద్ధితముఁగోరి
రాజ్యమేలినయట్టి శ్రీరామరూప!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 408

గీత బోధించి క్రిడి సంప్రీతుఁజేసి
రిపుసమూహము ననిలోనఁ ద్రెళ్లజేసి
కీర్తనీయుడవైన శ్రీకృష్ణరూప!
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 409

సత్యధర్మదయాశౌచసద్గుణాశ్చ
 నేల నాలుగుచెఱగుల నింపినట్టి
 భూతకారుణ్యపరతంత్రః బుద్ధరూప!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 410

ముష్కరులు చెలరేగి సామూహికముగ
 ఘోరహత్య లొనర్చ నాక్రోశమందు
 కాందిశీకులఁ గాచిన కల్కిరూప!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 411

9 కృతికర్త విషయాదికము

పూజ్యపాదుఁడు బమ్మెరపోతరాజు
 సత్కవియె నాకు మార్గదర్శకుఁడుగాఁగ
 భవజలధి దాఁట నీకృతి వ్రాసినాఁడ
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 412

రామపాదతీర్థంబుగాఁ బ్రథితకెక్కి
 విమల గౌతమీ నిమ్న గోపేతమైన
 భవ్య భవశేశ్వరగ్రామవాసి నేను
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 413

శ్రీయగస్త్యేశ్వరస్వామి, శ్రీజనార్ద
 నుండు శ్రీవాఘనుత్తఁడు కొల్వొండియిచట
 శ్రేయములొసంగి ప్రజను రక్షించుచుండ్రు
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 414

గ్రామదేవతగాఁ బేగుగన్న శ్రీతః
నావనానక్త హృదయ ముత్కాలతల్లి
చలువదీవెన లందు బిడ్డలము మేము
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

415

స్వామి సుందరవైతన్యసంయమింద్ర
జలదగంభీరకంఠనిస్వానలహరిఁ
జెన్ను మీఱు మహత్తరక్షేత్రమిద్ది
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

416

“శ్రీనికేతన” మనుషేరఁ జెలుపుమిగిలి
హృదయసమ్మోదమొనఁగు నా నదనమందు
శ్రీచ్ఛితీయుఁడవై నివసింపుమయ్య
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

417

ఖ్యాతిఁగన్న మెండా వంశమందునేను
వెంకయమ్మ సత్యములకుఁ బ్రీయతనూభ
వుండనై యొప్పి నీకు భక్తుండ నైతి,
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

418

నాదు సహధర్మచారిణి నమ్రచరిత
రాజరత్నాఖ్య నీభక్తురాలు ప్రోత్స
హింప నీ చతుశ్శతి రచించి నాఁడ
బాలబాలాజీ! అప్పనపల్లిదేవ!

419

నన్ను “చిన్న సీతారామ” నాము; నరస
సాహితీస్వర్ణ సౌధాగ్రసంచరిష్ణు
గూర్మిమెచ్చి యీ కృతినిఁ గైకొమ్ముస్వామి;
బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ! 420

అమలవేదాంతపీఠీవిహారు నిన్ను
సాహసించి వర్ణింప నుత్సాహపడితి
నెరసులున్న వత్సలత మన్నింపుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 421

10 ఫలశ్రుతి

నాదుశతకంబు పండితామోదమంది
పాఠకమహాశయులకు సద్భక్తిఁ గఱపి
క్షితిని విశ్రుతిఁ గనునట్లు సేయుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 422

సావధానులై యీ చతుశ్శ్రుతిని నాల
కించుదానఱనులఁ గటాక్షించి నీవు
కర్మబంధముల్ తొలగించి కావుమయ్య
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 423

శుద్ధచేతస్కులై దీని శ్రద్ధతోడ
నహరహము పఠించెడి సుకృతాత్ములకును
దివ్యకైవల్యమును బ్రసాదింపుమయ్య;
బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 424

కేవలము భవన్నామసంకీర్తనంబు
 సేయు పామరజనుల వాంఛితములెల్లఁ
 ద్వరితగతిఁ దీర్చి వారికి శరణమగుము
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 425

భువిని బ్రజలెల్లదును మూఁడుపూవు లాఱు
 కాయలుగ మహాభృదయంబుఁ గాంచవలయు
 నాయురారోగ్య సుఖశాంతు లందవలయు
 బాలబాలాజి ! అప్పనపల్లిదేవ ! 426

మంగళము నీకు నవరత్న మయకిరీట!
 మంగళము నీకు మృగమదనంగతాంగ!
 మంగళము నీకు సర్వసంపత్ప్రదాత!
 బాలబాలాజి! అప్పనపల్లిదేవ! 427

హరిః ఓం శక్తీ సక్త





